

▲ Plac budowy koła domu państwa Włochy w Rychwałdzie bezpośrednio po wicherze
▶ Drzewa kiedy się pokotem...
Fot. JAN URBANEK

Kto pomoże?

We wtorek obiegła cały kraj wiadomość o klęsce żywiołowej w Rychwałdzie. W poniedziałek pod wiecior wicheru porównywana do amerykańskiego tornada z potężnym gradobiciem niszczyła pola, zagrody, lamela i wywarcała drzewa, obalała płoty, rwała pokrycia dachowe, linie energetyczne... Według wstępnych szacunków szkodę na terenach Urzędu Miejskiego szkody na trasach komunikacyjnych, zabudowlanych, sieci telekomunikacyjnej i energetycznej sięgnęła setek tysięcy koron. Największą tragedię przeżyli mieszkańcy Volni - wicheru zerwała z konstruktorstwa przez nich domu rodzinnego dach, rzucając go na domiar złego na ich samochód.

W chwili obecnej trwają w mieście prace nad usuwaniem skutków, konkretyzowane są rozmiary szkód. Wypada podkreślić, iż wobec faktu, że państwo nie udzieliło pomocy tam, gdzie nie istnieją bezpośrednie zagrożenie życia ludzkiego, powoła się wśród mieszkańców Rychwałdu inicjatywa na rzecz pomocy rodzinie najbardziej dotkniętej klęską - rodzinie Volnych. Jak poinformował nas wczoraj sekretarz Urzędu Miejskiego w Rychwałdzie, Petr Kachel, miasto popiera tę inicjatywę i zamierza złożyć na ten cel konto solidarnościowe. Blizsze informacje uzyskać można w dziale finansowym UM w Rychwałdzie pod nr. tel. 725 03 (centrala Ohowa). Kto pomoże? (kzt)

DESTABILIZACJA W REGIONIE? Słowacja oskarża Węgry

BRATYSŁAWA Słowacka skrytykowała wczoraj Węgry, oskarżając wiedeńskie władze o próbę destabilizacji w regionie i pogwałcenie podstawowych zasad obowiązującego od połowy maja br. traktatu o współpracy między obydwojma krajami.

Tak ostro reakcja Słowacji, wyrażona w oficjalnym oświadczeniu, była spowodowana treścią komunikatu wydanego w ub. tygodniu po spotkaniu węgierskich władz z przedstawicielami mniejszości węgierskiej mieszkającej za granicą. Komunikat wyzywał do autonomii etnicznych Węgrów jako "podstawowego warunku zachowania tożsamości Węgrów mieszkających poza granicami kraju i dla ich przetrwania".

Rząd Słowacji, gdzie żyje 600-tysięczna mniejszość węgierska, odrzuca wszelkie próby destabilizacji w regionie i nadużywanie kwestii praw mniejszości na rzecz partykularnych interesów.

PLONY ZBÓŻ BĘDĄ NIŻSZE OD UBIEGŁOROCZNYCH Na Podbeskidziu żniwa

BYSTRZYCA (wak) - Prawdopodobnie w najbliższy poniedziałek w bystrzyckim BYSPOLU, spółce rolnej z s.o. rozpoczną się żniwa. W pierwszej kolejności trzeba zebrać jęczmień ozimy, który zasiano na obszarze 41 hektarów.

"W połowie czerwca rozpoczęło się kwitnienie pszenicy ozimej, przed którą uprawę przeznaczaliśmy 49 ha. Według naszych przewidywań, zboże doręże do zbioru na przełomie drugiej i trzeciej dekady sierpnia, czyli w terminie nieco późniejszym niż w latach poprzednich. Żniwa zakończymy sprzętem owsa, którym w tym roku obsialiśmy ponadplanowo 17,5 ha gruntów" - powiedział nam agronom Jan Kotas.

Według wstępnych ocen, zbiory będą niższe niż pierwotnie zakładano. Zboże trafi w całości do magazynów spółki.

Na 25 ha zasiał bystrzyccy rolnicy również kukurydzę. "Z powodu ostrej zimy i wiatrowej gleby siew przeprowadzono nieco później, więc nie

będzie ona najlepszej jakości" - twierdzi Kotas. Również bankowość na Podbeskidziu nie bardzo się udaje. I w tym wypadku dala się we znaki huślawka temperatur. Zimą sprzątnięto o 30 proc. siana mniej niż w roku ubiegłym.

Na razie nie wiadomo, kiedy żniwa zostaną zakończone. Wszystko zależy od pogody, która w tym roku daje się we znaki zwłaszcza rolnikom, oraz od sprawności ludzi i maszyn.

"OLZA" REPREZENTOWAĆ BĘDZIE W USA EUROPE ŚRODKOWA Z folklorem za ocean

CZ. CIESZYŃ (kor) - Dział o godz. 20.00 spotkać się w Klubie PZKO przy ul. Boża ośmiorowicz "Olza", by poczynić ostatnie przygotowania przed wyjazdem na blisko miesięczny pobyt za oceanem.

W godzinę po północy 35 członków zespołu tanecznego i kapeli wędzię do autokaru, który zawiezie ich na praskie lotnisko "Na Ruzyni", skąd o godz. 11.20 udadzą się samolotem do Stanów Zjednoczonych. W stolicy stanu Utah, Salt Lake City, samoloty z olzianami powiniennylądować w sobotę około godz. 18.00 czasu miejscowego.

"Olza" reprezentować będzie w Stanach Zjednoczonych nie tylko Zespół I i II, ale wielowieka cześć Europe Środkowa - na dwóch znaczących międzynarodowych festiwalach folklorystycznych, gdzie przedstawi przed wszystkim taniec i pieśń cieszyńskie oraz folklor regionów żywieckiego, chodzieżkiego i lańcowskiego. Pierwsze 11 dni olzianie spędzą w Springville, na imprezie pn. "Springville World Folkfest", 20 lipca wyruszą zaś do Reburta w stanie Idaho, gdzie aż do 4 sierpnia potrwają "Idaho International Folk Dance Festival". Na Zoolzie "Olza" powinna powrócić 7 sierpnia.

Jak powiedział nam członkini kierownictwa zespołu, Bogdan Heczko i Marcin Filipczuk, na drugim z wymienionych festiwali nie będzie "Olza" jedynym reprezentantem

Starego Kontynentu. Oprócz niej wystąpią tu zespoły z Niemiec, Macedonii, Mołdawii, Holandii, Rumunii i Rosji.

Przypominamy, że olzianie nie mogliby wyjechać bez specjalnego wojaże bez pomocy sponsora - na apel zamieszczony na lamach "GL" odpowiedział ich aż 112 - były wśród nich osoby prywatne. Kole PZKO, urzędy gminne i miejskie, przedsiębiorcy. Olzianie dziękują im za pomoc, która okazała się przecież tylko ras.

● Z KRAJU I ZE ŚWIATA

● Założenia deklaracji programowej nowego rządu, która powinna być przedstawiłona Izbie Poselskiej 18 lipca, oraz metody rozpatrywania budżetu państwowego na rok 1997 były głównymi punktami wczorajszego posiedzenia Rady RC. (kzt)

● W ostatnim dniu wizyty w Stanach Zjednoczonych jasnosceni AP, Aleksander Kwasniowski, spotkał się z sekretarzem stanu, Warrenem Christopherem, oraz z grupą senatorów obu partii - demokratycznej i republikańskiej.

● Zdaniem ministra obrony USA, Williams Perry'ego, najbliższe pół roku w Bośni może być dla żołnierzy sił pokojowych i misji ONZ niebezpieczne i najtrudniejsze.

● Po sześciu tygodniach względnego spokoju między rosyjskimi i wrotymi działaniami wojennymi w Czeczenii, Rosjanie bombardowali wczoraj m. in. siedzibę przywódcy separatystów Dżechara Dżocharowa Janarbajewa, we wsi Mochłowy - zginęło os. najmniej 20 osób cywilnych, a kilkadziesiąt zostało rannych.

● Trwały starcia między policją a uczestnikami protestanckich marszów w Hlancu Północnym. Do zamieszek dochodziło w wielu miastach, w tym w Bałtazie.

● Borys Jelcyń zapowiedział, że zastrzyma Wiktora Czernomyrdina na ośle gabinetu oraz że do rządu wejdą profesjonaliści z nowymi pomysłami.

PLASTYCY Z MYSZKOWA GOSZCZA W GUTACH Beskidzkie pejzaże

GUTY (kor) - Od poniedziałku przebywa na plenerze w Domu PZKO w Gutach 14 artystów, członków Klubu Plastyków Nieprofesjonalnych działającego przy Miejskim Ośrodku Kultury w Myszkowie (woj. częstochowski). Z doświadczenia gościukie artystki i artyści korzystają będą aż do 18 lipca.

"Jest to już 15. plener organizowany przez naszą placówkę, po raz pierwszy jednak miałyśmy okazję zorganizować go w przyrodniczo urodzajnym "Olza", powiedziała "GL" kierowniczka artystyczna MOK, Anna Gmiter. "Jest to wynik blisko czteroletniej naszej współpracy z PZKO. Przyjeżdżają do nas wazne zespoły, na przykład "Olza", Itaraci, z którymi przed pół rokiem przebywał tu w Gutach na grupowaniu nasz zespół".

pl "Myszkowicy", no a teraz myśleliśmy o plenerze".

Cląg dalszy na str. 2

23 DEMONSTRANTÓW ZAPŁACIŁO MANDATY Blokada Temelina zakończona

TEMELIN - O godz. 16 została wczoraj zakończona trwająca od niedzieli czteroosobowa blokada elektrowni atomowej w Temelinie, w której na znak protestu przeciwko kontynuowaniu budowy słowni - uczestniczyli ponad 200 czeskich i zagranicznych członków ruchów i inicjatyw ekologicznych.

W nocy z wczoraj na środę 25-osobowa grupa demonstrantów opowiedziała wieść chłodnicą, a dwóch ekologów rzuciło ogień sztuczny z korony wieży na wysokości 165 m.

Rano lokalna policja doprowadziła 23 osoby na posterunek, gdzie zapłaciły mandat od 100 do 200 koron. Obroncy środowiska z Czech i Austrii sprzeciwiają się budowie elektrowni, uważając, że jest ona niebezpieczna i nieekologiczna. Dyrektor elektrowni w budowie stara się z kolei zminalizować znaczenie akcji ekologów, twierdząc, iż znajduje się "pod kontrolą". Pomimo blokady rzecznic prasowy elektrowni oświadczył, że "prace posuwają się zgodnie z planem".

TRUDNO UDOWODNIĆ KOMUŚ, ŻE SPALA ŚMIECI

Ostatnia niedziela nie była dla członków bystrzyckiej jednostki ochotniczej straży pożarnej dniem wyciszenia - tu po południu wezwano ich do pożaru. Pożar wprawdzie nie był duży - ktoś zaparkował tu obok cmentarza kontener, do którego można wyrzucić najwyżej stare butelki pogrzebowe lub wieńce. Tym razem jednak plonęły wzuoszone do pojemnika przez jakiegoś nieodpowiedzialnego "wesołka" stare malwerso.

"We mieście wóchny niedzieli ani ja, ani nikt nie upałenił ognia aż do późnych godzin wieczornych chodząc z mną mieszkańcy okolicznych domów skarżyć się, iż materiał nadal się tu, co jest powodem meżnośnego smrodu" - mówi starostka Anna Kondorowa. "No cóż, ludzie są różni, a wielu z nich

do dziś dnia nie uświadamia sobie, że oni są odpowiedzialni za swoją wieś. Dla przykładu - żeby zarządzić, apelując opancy domowe w swoich kotłowniach lub też odwołać po prostu na nielegalne wysypisko".

Co gnębi bystrzyczan?

Podobnie jak w gminach należących do Stowarzyszenia Gmin Regionu Jabłonkowskiego, odwozem odpadów komunalnych we wsi (i w sąsiednim Nydku) zajmuje się oświatkafilii wiedeńskajspółki z o. ASA Bystrzycki Urząd Gminy zaś zadolowany z usług spółki, jeżeli jednak chodzi o mieszkańców wiasą tacy, co skarżą. "Co poniektórzy skarżą się, że ASA opancy

pojemniki zbyt często i że nie są w stanie ich zapełnić" - stwierdza A. Kondorowa. "Przy czym zgodnie z poleceniami higienistów odpady muszą być odwołane minimalnie co trzy tygodnie. Wyznaczając bystrzyczan jednak przyczynę siebie już do tego, a znalazł się i tacy, którzy postanowili opróżnić pojemniki co tydzień".

Opłaty za odwoz śmieci nie są zbyt duże - przy opróżnianiu co trzy tygodnie mieszkańcy zapłacą, rocznie 473 korony za jeden pojemnik, zaś odwoz co dwa tygodnie lub co tydzień kosztuje rocznie 688 lub 1050 koron, czyli takiej lub w mieście, gdzie każdy tonier bloków

mieszkańców może zapłacić rocznie nawet około 1 600 koron.

"Z kole w miejscach, gdzie trudno czasami dotrzeć, ustawiamy kontenery, które opłacają mieszkańcy kilka domów" - mówi starostka. "Pomimo to znaleźć się tacy, którzy nie są zainteresowani kupnem pojemnika i likwidują odpady niezgodnie z przepisami, takich domów może być w Bystrzycy blisko setka. Nisłatwy, nie można ich obecnie w jakikolwiek sposób ukarać. By udowodnić komuś, że spala śmieci i że trawa w ten sposób powiększa, trzeba znaleźć świadka. Tak samo trudno udowodnić komuś, że odwozi odpady na nielegalne wysypisko - trzeba go po prostu wyłapać na gorącym uczynku. No cóż, może powstać kiedyś jakaś nowa, określająca normy?" (kor)

ZAGADKOWE ŚWIATŁA W MOSTACH

Kosmici na przełęczy

Marie Pinderowa z ódką Jang stały się w minionym tygodniu świadkami zagadkowego wydarzenia...

Jak informuje gazeta "Moravskoslezsky den" drugiego dnia na polu pazernicy pojawiło się w mięsach...

Gabriela Bykora, członek projektu "Zala" badającego i gromadzącego informacje o podobnych zjawiskach...

SZPITAL W RAJU

Pozostał państwowy

KARWINA (wk) - Decyzją rządu Szpital w Karwinie-Raju wraz z Polikliniką w Karwinie-Mizerowa nadal zostają własnością państwa...

W tych dniach kierownictwo placówki przygotowało stosowne dokumenty, by ośrodek ten w jak najkrótszym czasie i bez problemów przekazane zostały Funduszowi Miasta Narodowego.

Beskidzkie pejzaże

Dokończenie ze str. 1

Jak powiedziała nam kierownik artystyczny pleneru, Maria Drzewiecka, uczestnicy pleneru muszą przekazać na rzecz MOK dwa stworzone w Olsztynie obrazy olejne...

"Bombarze" za kratkami

KRAKÓW Wydział ds. Zwalciania Prześiępczości Organizowanej KWP w Krakowie rozbił 7-osobowy gang, który na zamówienie zamawiał się kontrabandą i podkładaniem ładunków wybuchowych w całej Polsce...

Ministerstwo rybołówstwa pochodzi z sektora reformacyjnego Polskiej Agencji Prasowej

▲ Pиво stało się u nas napojem niejakiego narodowym. Także na Śląsku Cieszyńskim - nie tylko w Czechach - ma warzenie piwa bogate tradycje...

SĄSIADOWI DO SĄSIADA BLIŻEJ

Festyn na granicy

WIERZNIOWICE (Jer) - Kiedy w 1991 r. wierzniołowcy przetakowcy wraz ze swoim prezesem Józefem Tobołą zainaugurowali w obediach Domu PZKO nowa, dziesiąt już tradycyjną doroczną imprezę...

Wówczas to jeszcze goście z sąsiednich gmin po polskiej stronie granicy trafil do Wierzniołowców drogą obokną przez przełęcz pasportowo-przepustkową, gdyż mały ruch graniczny pozostawał w sferze marzeń.

Otwarcie w br. przejechała granicę "na dowody osobiste" w Lutyni Dolnej-Wierzniołowców podwoiko liczbę uczestników tegorocznego, odbywającego się 7 lipca festynu.

Uroczyste otwarcie festynu odbyło się w doloitnykaniu Domu Kultury Z zaproszenia pani starosty Eustasji Mrkiewiczowej i festynowych gospodarzy skoryzali m. in. konsul RP w Ostrawie Piotr Szwarc i konsul RC w Katowicach Josef Byr-

lus, senator RP Bogusław Major i posłanka Maria Gvasiowa, naczelniczk Urzędu Powiatowego w Karwinie Jan Weber, prezes ZD PZKO Jerzy Czap i wielu przedstawicieli z zaprzyjaźnionych przygranicznych gmin polskich.

Na program bogatego w atrakcje festynu przyznali złożyły się występy i koncerty doloitnykającej orkiestry dętej, zespołu instrumentalnego "Magma" z Gorzyc, chóru "Lutnia" z Lutyni Dolnej, "Moniuszki" z Czyżowic i "Kalina" z Łaziek, Bawiono także do późnych godzin nocnych - było się bowiem z czego cieszyć.

W ROMANTYCZNYM I TAJEMNICZNYM BELKU

Góralskie "Wianki" nad Olzą

Piękna tradycja "Wianków" podtrzymywana jest nie tylko w kilku miejscowościach dolnośląskich, żyje ona - i to do paru ładnych lat - również w góralskim w Gródku, chyba jedynej "wiankowej" wiosce na Podbeskidziu.

"Wianki", nieodłączny element życia górodskich przetakowców, stały się imprezą z niecierpiwością oczekiwaną przez wielu mieszkańców gminy i okolicy. Tym razem odbyło się ona w terminie nieco późniejszym niż zwykle - w świąteczny piątek 6 lipca.

Just od wczesnych godzin wieczornych kierowały się w stronę Belku grupy gości. aż w końcu cały kościół wypełnił się ludźmi, którzy z pełną siłą uczestniczyli w ostatnim miejscu. Z

NIEPOTRZEBNE TRAGEDIE

Leki pod klucz

Ponad 80 proc. dzieci ma dostęp do leków i trujących środków chemicznych, które są przechowywane bez żadnych zabezpieczeń w kuchniach i łazienkach. Co roku do szpitali w całym kraju trafia kilkaset maluchów, najczęściej w wieku od 2 do 8 lat.

Około 80 proc. wszystkich zatruc spowodowanych jest zażyciem leków, co jest niezwykle trudne do zlokalizowania i często kończy się zgonem. "Objawy zatrucia pojawiają się dopiero kilka godzin po spożyciu, a wtedy już trudno przeciwdziałać, gdyż trująca od dawna krąży w organizmie dziecka. Dolekarska trzeba się udać już wtedy, kiedy mamy podejrzenie, że dziecko spożyło nieodpowiednie lekarstwa" - apeluje MUDr Danuta Chwałoj z szpitala w Orlewie.

Często zdarza się, że trafiają do szpitala maluchy, które po spożyciu kweasu słarkowego lub innej substancji, która była przechowywana w butelce po oranżadzie lub coca-coli. Śię to bardzo niebezpieczne. "W ubiegłym tygodniu przywieziono do naszego szpitala dziecko, które wypilo sok z zawartością żelaza. Lekarek to podawać musi być w dokładnych dawkach zaleconych przez lekarza. Dziecko w jakimś sposobie dostało się do butelki i wypilo niemal połowę jej zawartości. Po przywiezieniu go do szpitala musieliśmy mu wypompać żołądek oraz podłączyć do kroplówki. Konieczny był też kilkudniowy pobyt w szpitalu" - mówi pani doktor. "Jedynym zabezpieczeniem przed ciekawymi światła małymi dziećmi jest zamknięcie szkodliwych substancji na klucz i przechowywanie ich w butelkach

Pożar w Policzce

POLICZKA (tr) - Zapalenie się materiałów wybuchowych używanych podczas produkcji było przyczyną pożaru, który wczoraj przed godziną 11:00 wybuchł w Policzce przy Zakładach Maszynowych SA w Policzce (pow. Świdawy).

Podczas pożaru 4 osoby odniosły lekkie obrażenia, cała jedynka z pracowników nie udało się ratownikom odnaleźć. Jak poinformował dziennikarz wicedyrektor ds. technicznych spółki, zdarzyło się naprawdę rzadkie w 25 min koronę

Z POLSKI

- Rząd RP zaakceptował na swoim wczorajszym posiedzeniu wstępny projekt budżetu poszczególnych resortów i wydziałów Ministerstwa Gospodarki i reformy strukturalnej.
• Ruch "Solidarni w Wyborach" oskarżył o manipulację pracodawców do udziału w Akcji Wyborczej "Solidarność".
• Minister rolnictwa i gospodarki żywnościowej, Roman Jędrzejko, poinformował, że wykład o przyszłości polskiej wsi w ramach budżetowych na pomoc dla oltarz wsi, który przebiega nad Polską w maju z 8 na 9 lipca.
• Według czwartkowego sondażu OBOP, premier W. Cimoszewicz ma więcej zwolenników niż jego główny przeciwnik, rezerwa budżetowych na pomoc dla oltarz wsi, który przebiega nad Polską w maju z 8 na 9 lipca.

Pożar w Policzce

Podczas pożaru 4 osoby odniosły lekkie obrażenia, cała jedynka z pracowników nie udało się ratownikom odnaleźć. Jak poinformował dziennikarz wicedyrektor ds. technicznych spółki, zdarzyło się naprawdę rzadkie w 25 min koronę

Komunikat ZUS

Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w Nowym Sączu, Wydział Renti Cieskich i Ślowskich informuje, że należności emerytalno-rentowe za lipiec 1996 r. zostały przekazane do banku 3 lipca br. Kurs wymiany wynosił 2,7326 zlotowa za 1 USD.

Z PAP-em DOOKOŁA ŚWIATA

Podpalacze kościołów

Dwaj członkowie Ku Klux Klenu - działający nielegalnie w USA służące nagonajsczyznicy i rasistowskiej organizacji - zostali oskarżeni o podpalenie kościoła, odwieźdanego głównie przez ludność murzyńską - pod amerykańskimi separatarni sprawiedliwości. Oskarżeni, mający 23 i 24 lata, znajdują się w więzieniu w więzieniu z powodu innego przestępstwa.

Mini-superkomputer

Superkomputer złożony z jednego mikroprocesora, skonstruowany przez naukowców amerykańskich i węgierskich, otwiera nowe szanse w wielu dziedzinach i może m. in. służyć jako

szluczne oko. Jak wyjątek na konferencji prasowej w Budapeszcie, prof. Leon Chrus z Uniwersytetu Kalifornijskiego w Berkeley, sztych o bardzo mały i niedrogi, czyli komputer, mający niesamowite zastosowanie na energię. Pożar on wykonany był operacją na osłonie.

Wg pierwszych eksperymentów przeprowadzonych w Węgrzech, może on znacząco poprawić diagnostykę onkologiczną. Może również służyć jako szluczne oko, ale wiedza neurologiczna nie jest jeszcze dostateczna, by móc sprawnie przekazywać informacje związane do mózgu. Uczeni podkreślili, że nie chodzi o rolę zbudowanych na zewnątrz, ponieważ neurofizjologia może potrzebować jeszcze 50 lat na znalezienie odpowiednich sposobów i narzędzi szlucznych sygnałów do mózgu.

Odzybano

zrabowane pamiątki. Meksykańska policja odzyskała 37 sztuk cennych pamiątek archeologicznych z epoki Majów, które urobiono

napasłinoj zrabowali miesiąc temu w muzeum miasta Palenque w stanie Chiapas. Zabrytkowe przedmioty z oszobów przedkolumbijskich pochodzą z rejonów miejscowości Palenque, Tonina, Yaxchilan i Bonampak.

Dwaj sprawcy włamania do muzeum i rabunku wymienionych pamiątek zostali schwymani podczas próby ich sprzedaży w obszarach USA. Ci ostatni dotarli zbłąd, ale policja jest na ich tropie. Pierwszy zabytków archeologicznych z Meksyku do USA stanowi poważny problem, gdyż każdego roku Amerykanie wywożą stąd nabywane nielegalnie, jako że pochodzące z kraje, z którymi dzieł sztuki ludowej Indian z czasów przedkolumbijskich.

Znaczki ze znakami Zodiaku

W lipcu br. Poczta Polska wprowadziła do obiegu 3 koloryte znaczki emisy "Znaki Zodiaku". Znaczek o wartości 5 zł przedstawiający Koziorożca wprowadzono został do obiegu 10 lipca 1996 pocztą wypuściła znaczki również o nominalnie 5 zł z Wodniakem.

za wiankami wiale Olzy nie było, a program. Otworzył go słowami poety o płynących wiankach i ogniach, gwiazdach świętojańskich na wodzie dyrektorki górodzkiej podstarostki - B. Czernek, po czym enul opowiedział o dawnych świętojańskich zwyczajach i tradycjach. Niektórzy z gości po raz pierwszy słyszeli o niezbędnej w okresie św. Jana ochronie domostw przed czarownicami, o istocie puszczania wianków po wodzie itd. Potem już na przeciwległym brzegu Olzy i na skale, z której to podobno w samobójczym odruchu skoczył w nurt rzeki rycearz-rozbójnik Belko, zapłonęły ognie świętojańskie. W ich blasku wyłonili się z mroku latzące ruksaki, by w końcu zeszły nad rzekę i oddali jej łaloni swe wianki z płonąjącymi świeczkami. W ich ślady poszły co poniekąd z dziewczęci, choć tym razem wianki były kupione na miejscu, a nie własnoręcznie wykonane. Śmiałości gotowców do rozumienia się

za wiankami wiale Olzy nie było, a program. Otworzył go słowami poety o płynących wiankach i ogniach, gwiazdach świętojańskich na wodzie dyrektorki górodzkiej podstarostki - B. Czernek, po czym enul opowiedział o dawnych świętojańskich zwyczajach i tradycjach. Niektórzy z gości po raz pierwszy słyszeli o niezbędnej w okresie św. Jana ochronie domostw przed czarownicami, o istocie puszczania wianków po wodzie itd. Potem już na przeciwległym brzegu Olzy i na skale, z której to podobno w samobójczym odruchu skoczył w nurt rzeki rycearz-rozbójnik Belko, zapłonęły ognie świętojańskie. W ich blasku wyłonili się z mroku latzące ruksaki, by w końcu zeszły nad rzekę i oddali jej łaloni swe wianki z płonąjącymi świeczkami. W ich ślady poszły co poniekąd z dziewczęci, choć tym razem wianki były kupione na miejscu, a nie własnoręcznie wykonane. Śmiałości gotowców do rozumienia się

Z PAP-em DOOKOŁA ŚWIATA

Berie zakończył wydany 31 lipca br. 12. znaczek przedstawiający Ryby. Kosztował on będzie 10 zł. Arkusz sprzedający znaczki w poszczególnych wiatomniowych nakładach zawiera 6 jednostek. Autorem projektu graficznego znaczka, będącym również kopertą i dedykacją jest artysta plastyk Maciej Jedryka.

Później na emeryturę

Parlament węgierski postanowił, że na początku przyszłego roku zmieni się wiek emerytalny. Wcześniej miałyby pracować o 6 lat, a między innymi o dwa lata dłużej niż obecnie, żeby przejść na emeryturę. Wydłużenie wieku emerytalnego będzie obowiązywać od roku 2008 w przypadku kobiet i od 2001 w przypadku mężczyzn. Obecnie wiek emerytalny kobiet wynosi 55 lat, a mężczyzn 60 lat. W XXI wieku Węgry i Grecja pódą na emeryturę dopiero mając 62 lata. Wydłużenie wieku emerytalnego nie nastąpi nagle, ale będzie wprowadzane stopniowo, już 60 procentowego roku, różnie dla poszczególnych kategorii wiekowych.

DO ZWIERZĄT PODOBNI JAK DO LUDZI TRZEBA MIEĆ PODEJŚCIE - TWIERDZI BOHUMIL NAVRÁTIL, DYREKTOR CYRKU "HUMBERTO"

Dzień bez śmiechu jest dniem straconym

Między czasy, gdy artyści cyrkowi byli pracownikami państwowego przedsiębiorstwa, mieli stały etat i nie musieli się martwić o byt. Wiodło im się dobrze. Ekipa cyrkowa wędrowała do miasta, jeszcze nie zdążyła rozbić namiotu, a już pod kaskami ustalany był koleje. Tak było jeszcze pod koniec lat osiemdziesiątych.

Początek lat dziewięćdziesiątych przyniósł nieodwracalne zmiany. Państwowe cyrki zostały oddane w leasing, pozostałe walczą o to, aby w każdej odwiedzonej miejscowości udało im się zapamiętać amble. W kraju zrobiło się ośno. Do każdego miasta i miasteczka zaglądają cyrki dwa, trzy razy w roku. Zaostrza się konkurencja. Kraj przetrzymuje najazd cyrków famillynych. Zaczynają powstawać zupełnie nowe, prywatne "małeżęskie przedsiębiorstwa namiotowe".

"Nikt nam niczego nie wydzwierzał, nie oddawał w leasing" - mówi Bohumil Navrátil, dyrektor cyrku "Humberto". "Mam cyrk, rzeź moją, z lwami i kociami prywatnie. Zarejestrowaliśmy się jako prywatne przedsiębiorstwo, jako rejestruje się sklep czy stragan, zaangażowali artystów i ruszyli w drogę... Wszystkie pieniądze, jakie zdobyliśmy z rodziny zaoszczędziłem przez kilkadziesiąt lat pracy na wronie, wpakowaliśmy w naszą maskotkę pod nazwą cyrk". Zaczęliśmy też polczyk, którą jeszcze co najmniej dwa lata będziemy spłacać. Nikt nie idzie sobie sprawy, że to wszystko kosztuje. Namiot, amfiteatr, ciagniki, przyczepy kempingowe.

Prapa... dziadkowie pana Bohumila wraz z grupką wędrownych cyrkowców i kilkoma zwierzętami przemierzali cały kraj już w średnim wieku. W dwóch wozach z kółkami zaprzęgiem, w prymitywnych warunkach sanitarnych. Wyjeżdżali przez cały rok w przyszytych karczmach lub wprost na uboju, za polowanie i karmią dla zwierząt. W nieco lepszych warunkach komunywały wędrująca rodzina jego dziadków. Z kolei cyrkami z prawdziwego zdarzenia - występowano już pod namiotem - najął się ojciec pana Bohumila. W latach pięćdziesiątych cyrk stał się własnością państwa, a Navrátilowie zmuszeni byli podjąć pracę w innym zawodzie. "Pracowałem przez kilka lat, gdzie tylko się dało, byle zarobić na utrzymanie. W latach osiemdziesiątych podjąłem pracę w jednym z cyrków państwowych. Zatrudniono mnie przy pracach pomocniczych - sprzętałem w namiocie, oporządzałem zwierzęta, byłem chłopem do wszystkiego... Po kilku latach wypracowałem się na zastępcę dyrektora i wrocłem do swojego zawodu trenera drapieżników" - anuje wspomnienia pan Bohumil.

Prywatny cyrk "Humberto" powstał przed czterema laty i jest największą trupą obywatelską w kraju. Pracuje tu ponad 60 osób. W tym 30 artystów, przede wszystkim z republiki byłego ZSRR, a wśród nich zwycięzcy sztuki cyrkowej z Monie Carlo.

Mocną stroną cyrku jest trefura zwierząt. Są wielbłądy, niedźwiedzie, psy, stado lam i zebry, kucyki, a nawet kozy. W przyszłym roku cyrkowa menażeria wzbogaci się prawdopodobnie o słonia i żyrafę. Chłuba dyrektora są dwie "Juz dziadka swoją karierę cyrkową rozpoczął od trefury drapieżników. Moya skórkowcy są w dniu, kiedy zostalam przaz jednego z nich zatakawony i ciężko ranny. Mam jednak godnego następcę. Tradycję rodzinną kontynuuję obecnie starszy z moich synów, Bohumil, młodzisty Hynak chwycył po zotale zwierzęta" - zwierza się senator Navrátil.

Jak na wazną trefurę reagują "koloni" - pytam. "Początki były trudne, lamano nam rakliny, rozgłaszano plotki, że dręczymy zwierzęta. Zaprotestowaliśmy więc kilku z nich w odwiedziny, żeby mogli przyrzec że naszej pracy. Przekonali się, że zwierzęta mają u nas lepsze warunki niż w wielu ogrodach zoologicznych. Mają blaski, najlepiej je dajemy - codziennie nam mięso, siano, owoce czy warzywa wydajemy ponad siedem tysięcy koron, a także opiekunowie darzą je prawdziwą miłością. Nawet podczas spektakli

pracują bez przerwy potężne dmuchawy ogrzewające lub ochładzające, w zależności od pory roku, wielki namiot. Zwierzęta nie są zmuszane do odstawiania na scenie różnych dzwecznych sztuczek i podobnych numerów. Wykorzystujemy ich naturalne zachowanie, prezentujemy ich wdziki. Od cyrkowców są ludzie. Ponadto wykwalifikowane zwierzęta można oglądać w naszym zwierzyńcu. Wszystkie, oprócz lwów, można dotknąć, pogłaskać. A prozemy im wiertwić, sebi dzieci z malych miasteczek zwiedzających nasze male ZOO poraz pierwszy oglądają te zwierzęta 'na żywo'. Do

zwierząt trzeba mieć podejście. Pochodzę z rodziny cyrkowej i odjak pamiętam, zawsze znajdowałem się w ich otoczeniu. Już traktuję je jako ciepło, potrafią pięknie odplacać" - twierdzi sympatyczny właściciel cyrkowego interesu na kółkach.

"Najbardziej marwi mnie kankurencja pseudocyrkowców" - mówi dyrektor "Wystarczy kilku rodzinnych artystów i już robią cyrk. Jedni widzą zapłaci za takie - potaż się. Boże, widzieliś, to na kilka mieszeczy mamy go z głowy. A prozemy sobie wyobrazić, że wędrują obecnie po naszym kraju około trzydziestu takich grup".

Cyrkowy sezon - ponad 320 przedstawień - nie kończy się z nastaniem jesieni. Jeśli cyrk chce zarobić, wędruje od początku marca do końca listopada. Dopiero w grudniu rodzina Navrátilów artystki zagraczni wazną do kraju - oraz kilku ich pracowników zjeżdża do swojej bazy w miejscowości Staré Lysce koto Ujście nad Labą. Tutaj też w najbliższej przyszłości staną wybiegi dla zwierząt oraz wielka hala, w której przygotowywać się będą artyści "Humberto" i innych czeskich cyrków do swoich występów.

Artyści i zwierzęta z cyrku "Humberto" występowały w czeskim serialu telewizyjnym nakręconym według książki Eduarda Beasa pt. "Cyrk Humberto". "Film był dobrze zrobiony, chociaż w pełni nie pokazano w nim prawdziwego oblicza życia cyrkowego w owych czasach. Praca na planie - współpracę z aktorami i reżyserem - była bardzo ciekawa. Mniej ciekawa była współpraca z ówczesnym dyrektorem Cyrków Czechosłowackich i dlatego, że wzięliśmy osobistych, nie chcą wspominać lat, kiedy w 'dowód uznania' wysłano mnie na gościnne występy na Sibirze" - mówi dyrektor Navrátil.

Siedmy w miewielkim polowy na kółkach. Na ścianach kolorowe plakaty, sztuki, wakcje biurka, telefon komórkowy, album, a w nim potężne fotografie i wyniki prasowe. To historia siedmiu pokoleń jego cyrkowych przodków. Są też listy i wideokasety z podziękowaniami od wdzicznych widzów, zwłaszcza tych najmłodszych, z Orłowa, Karwiny, Trzycina. "Wielką radość sprawia mi listy od niepełnosprawnych dzieci z hawierkowskiej Szkoły Dzieci. Są tak pięknie i wzruszające, że chciałoby się od razu ponownie pojechać w te strony. (Dzieci uczęszczające do przedszkoli i szkół dla niepełnosprawnych mają do cyrku "Humberto" wstęp bezpłatny).

Życie artystów cyrkowych, to temat rzeka. Wspomnieć warto jednak

▲ Najlepszymi kłusami - zdaniam Bohumila Navrátila - są Ukraińcy. Jedną z artystek jest synowa dyrektora (z lewej) Pol. JOSEF TALAŠ

o ich dzieciach, które najczęściej, rodzą się w drodze. Chodzą do szkoły po kolei w każdym mieście, gdzie przychodzi występować ich rodzicom, kończą studia. Niektóre wychowywane są przez swoich krewnych, gdy rodzice są na wraie. Ale i tak wiadomo, że przedziły polnie - wróca do cyrku. "Kto raz poznał atmosferę i życie pod namiotem, zostaje. To magnez, to coś, czego nie da się opowiedzieć w jednym zdaniu. Dla mnie cyrk to hobby, życie. Władcy. Cieszę się, że w moje ślady poszli synowie. Mam nadzieję, że cyrkowcami zostaną również moje wnuki, które już dziś poznają trudne, ale ciekawe życie cyrkowców" - mówi na zakończenie naszej rozmowy Bohumil Navrátil senior.

Przedostatni numer: szkoli na trampolinie, i ostatni - cyrkowcy zapraszają na wronę dzieci - do łabcho, do zabawy. To już linia. Rozważana i odgrzejana publiczność kieruje się ku wyjściu. Pracownicy wynoszą przyszyty, zwijają szkatułki dywan. Gasną reflektory. Namiot puszcza się. W biało-czerwonych wozach jedna po drugiej zapalają się lampy. Charlie Chaplin powodził dziećmi, że dzień bez śmiechu jest dniem straconym. Tymi słowami kierują się więc wszyscy artyści cyrku "Humberto".

WANDA KULA

Jak ty mi, tak ja tobie, czyli górniczy humor

U edyktu tegorecznej wiosny ukazała się staraniem Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego we Wrocławiu sympatyczna książka profesora Kacela Daniela Kadłubca pt. "GÓRNICZY ŚMIECH" z przypiskami. Komizm ludowy pogranicza czesko-polskiego.

Ta książka 307 stron edytorsko i graficznie gustownie wydana publikacja jest efektem badań terenowych, jakie K. D. Kadłubic prowadził od 1976 r. w zachodniowłoskiej części czeskiego Śląska Cieszyńskiego, a zatem od Łab nad Olzą po Bogumim.

Prócz rozprawy teoretycznej, odtalającej m. in. rżennio polskie karkzenie nazwą kultury folklorystycznej (i to, co jest szczególnie znaczące, w terenie najbardziej uprzemysłowionym, narodowościowo mieszanym) zawiera książka 186 komizmów i tekstów gweroowych, pochodzących od 54 gwędziarzy, z których, niestety, większość już nie żyje, a także słowniczek gweroowy, notu o gwędziarzach oraz aparat folklorystyczny, niezbędny dla współczesnych badań.

Warto również zaznaczyć, że zawiera zdjęcia z Zagłębia Karwińsko-Orłowskiego, kopalni, kolumni górniczych, ale nie istniejących, reprezentuje nazwą polską grupę narodową nie tylko formalnie, estetycznie, ale także merytorycznie. W recenzji wybitniczej tak o niej napisale senator Dorota Simonides, profesor Uniwersytetu Opolskiego: "Praca jest oryginalna w swoim założeniu i dotąd nieobeszana w polskiej folklorystyce. Nawiązuje do najnowszych osiągnięć folklorystycznych i stanowi istotny wkład w polskie rozważania o komizmie. Ważna jest i jego powoda, by Polacy w kraju przypomnieli sobie, jak bardzo błękitni, a często wręcz idiotyczni jest humor górników po drugiej stronie Śląska. Ważne to narodowe podobieństwo, ale i regionalne różnorodność decydują o bogactwie i uroku książki". A zatem jest w niej i nauka, i rozrywka. (Wc)

O rybiorzu

To siedzi rybiorz przy wodzie i chyty ryby. A mo wiede swoje kładzwinco a budzik. A idzie łaski panoczek, a było se go. "Ma odś moce tyn budzik a to kładzwinco" - "No jak ryba wykończy podziwca se na godzinę, tak jom kładym i uż ja moja".

- "A wieleście uż ich nadytał" - "Wydele odm trzynoty". Józef Kula (Ligota Alodiajna)

Dobrze, żech do tego nie stanół

Idym też z gospody a przedy młóm idzie łaski popłyty hawyrz. A słoneczko tak świecyło, a kón sie tak dżwco, opak widzi na ośdke. Płyryza pacyim sprubowol, polize, praw. "Jaj, to ja gumo. Dobrze, żech do tego nie stanół". Gustaw Krajczyk (Rychwałd)

O hawiryzu

Teraz wóm też powym o hawiryzu. Też prziszał łaski młody synek do hawiryne a łaski niemowa to był. No i hawiryze go chcieli wyprugować. I tak każdy roz, co prziszał, tak mu wyżył i do bólow mu nagidził.

No a tak to rolaś dołt tyn, moźne szymyćco odm. A ón nic nie mówił, tyn dżwco łaski, wyszłol i zał oból bóty i doł rola. No a tak z szymyćco odm mówiłol: "Tak widziym, że z ośdke bydzo dołry hawiryze, że nie chodźtaż łaskowca". A ón na te mówił: "No, jak wy mi nie bydźco do tynch bólow omóld, tak ja wóm nie bydym do kany jacz". Edwin Dzierża (Rychwałd)

O Stankowi

A jeszcze jedno wóm powym. Te idził stary Stankiel chodźwól polami do łasko kłocota tam. A kłocota to wyde dobrze, wżycyż okarkczanie. Ze Stankielno przedewala mlymo w niedziela po kłocota. To dżdu było. A tyn Stankiel se stawił do tynch śłaczki, kupił kilka mlyno na obiad a stawił se do Janotki na pwo. Tu se pije, pije, tu polodnie, a mlymo w kapi. Ale Stankiel nie był gup. Wził mlyno, dot Janotki do garca i wazł.

W polodnie Stankielko lecał do Janotki, bo trefza wazł, a mlyno ni ma. No i idzie do tej Janotki, a kłocoty tyn Stankielno prawł: "Ty, trefzo uż idźte". Tak ón wazł do wychodka, łaski garniek z mlymym a łasko do chłupy. Ona ni prziszał, młol mlymo uwarżone. Prawł mu: "Tóż kaj chodźte?". "Je mlymo uwarżł, a ty nie fól amlykar". Franciszek Budziński (Cierlietko Górne)

RAZ JESZCZE DO DOKTORZE LUDWIKU BROŹKU

Teśkno mi do tamtych czasów

To wspaniale, że dr Jan Korzeniny przypomniał ("GŁ" z 26 czerwca) o tym wspaniałym Cziwku.

Miałem zaszczyt poznać pana dr. LUDWIKA BROŹKA osobście wraz z jego nie mniej wspaniałym sąsiadem - profesorem Rudolfem Ramzją. Obaj ci Panowie wspomniłem mnie (po 88 roku) i przyniesli mi kawał Oczyszczony spoza prawego brzegu Olzy, kiedy pewen pan, wylosu okazal polskiej Strazy Granicznej zjechał mi wstepu do Polcu. Polak Polakowim tym razem bratem nie był - Pana noga - mowil do mnie dzwecznym jazykiem czeskim - nigdy juz w Polczy nie postel. Rząd Polcu teze sobie nie zyczył. Ambasada czeska w Paryżu, w roku 46, teze sobie nie zyczyła, żeby noga moja w Błedowicach postela. A jednak powziela, zał w Polacu, po niecalkich dwudziestu latach (po 88 roku), żeż znnow postela. Czasy się zmieniają - historia teze jak odrzutowiec, chodzieł po spirali.

Dr Ludwik Brożek i prof. Rudolf Ramza uwawali się ze mną na randkę, na ławeczce, na lewym brzegu Olzy, przychodząc, przynosił książki i zakazane gazety i spowiadał mi o Polsce. Nie mogłem do Polcu, więc Polaka przychodźła do mnie. Czulem się z nimi, jakby grania w ogóle nie istniała. Były to dla mnie - przeznego Polaka, kochający Polaka - wspaniale godziny rozmów pełne interakcji i intelektualnych poziomów.

Pan Ludwik i pan Rudolf pomagali mi żyć sprawiedliwie po polsku. Pewnego razu pan Ludwik przyniósł mi (pożyczył) maszynopis Gustawa

▲ Ludwik Brożek - ryś Rudolf Żebrok

Morinka o Alpach i moim Villard de Lans, i znajdującym się tam polskim gimnazjum i lozom im. Cypriana Norwida, którego ostatnim dyrektorem był mój wujek (brat mogo był ojczy, znany na Zooluzi dyrygent) śp. Ernest Berger. Polscy komuniści kazali za pomocą wcedyktora Wrony (mówił z rosyjską po polsku) zlikwidować ową wspaniałą placówkę prawdziwej i sprawiedliwej polskości, nie żyjącego już ówczas generała Sikorskiego, a po jego śmierci generała Andersa, którego zdjęcie wmuśniano na rozkaz Moskwy zdjąć z auli liceum, ale które na drugi dzień znówu tam wisiało zamast Bieńca. Pa-

nowie od lewicy - którzy zawsze i wszędzie pamiętali żub - nazwali to antypolską rozbrój. Studenci też wtedy wiedzeli, co w trefnie piszczy, i rozlepił po całym Villardzie ulotki "SS - CCCP!". Francuzi byli ówczas bardzo przychylni nastawieni do owego CCCP, chcąc zastutować swój petalinizm (oczywiście nie wżycyć) - było to jak u nas z "przewyżnianym kabołotów", wszędzie to samo. Mieliśmy o robić z francuską żandarmem, ale dyrektor Berger jakoś z francuskim merem wszystko załatwił.

Ale nie o tym chciałem. Zresztą tak dr Ludwik Brożek, jak i prof. Rudolf Ramza znał dobrze Ernesta Bergera sprzed 38 roku i opowiadali mi o nim.

Pan Ludwik i pan Rudolf - miałem tam zaszczyt - odwiedził mnie w Ostrawie-Porubie, przywołując za sobą kawał Polcu. Nie tylko, że byli oni sąsiadami w Cieszynie, ale też i tej samej klasy szkolnej; i właśnie o tym mi opowiadali. Wspaniale chwile ślązków znad Olzy. Znam jedną tajemnicę i bardzo przeprasam za jej zdradzenie - pan Ludwik nazywał pana Rudolfa po gimnazjalnemu "Ramzesem". Pan faraon Ramza ma dzisiaj wspaniałe wiek - lat 90 - i mnie, 70-letniego, słuszenie nazywa smarkaczem. Ostatnio trudno mi pa-na Profesora odwiedzić, z mostu granicznego trzeba iść pod górke, pod ewangelicki kołocół - moja sestra ma jakos się uparta i nie pozwala. Ale mam plan: pojadę łaskowką i basta... Teśkno mi do tamtych czasów.

WISŁAW ADAM BERGER

"SZCZYT" SKAUTÓW Z UDZIAŁEM POLAKÓW

Patrzeć szerzej

Od poniedziałku w Oslo, stolicy Norwegii, odbywa się XXXIV Światowa Konferencja Skautowa WOSM (Światowej Organizacji Ruchu Skautowego). Po raz pierwszy po II wojnie światowej w takiej konferencji bierze udział Związek Harcerstwa Polskiego. ZHP w bieżącym roku został ponownie przyjęty do światowych struktur skautowych po blisko 50-letniej przerwie.

Konferencje odbywają się co 3 lata. Uczestniczą w nich delegacje wszystkich państw członkowskich Światowej Organizacji Ruchu Skautowego. W obecnej uczestniczy 137 państw. Jej celem jest przeprowadzenie dyskusji i zdecydowanie o najważniejszych kierunkach programowych skautingu w najbliższych latach, wybór władz i podjęcie decyzji ważnych dla funkcjonowania tej ponad 16-milionowej organizacji.

Przed wyjazdem harcerskiej delegacji do Oslo, dziennikarz PAP rozmawiał z naczelnikiem Związku Harcerstwa Polskiego, harcmistrzem Ryszardem Pawlakowem.

Konferencja odbywa się pod hasłem "Patrzeć szerzej". Jak to rozumieć?

- Wydaje mi się, że dzisiaj przed harcerstwem, przed całym skautingiem pojawia się szereg wyzwań wynikających z konieczności jeszcze większego otwarcia się na młodzież. Myślę, że polskie harcerstwo mogło być tutaj dobrym przykładem. Prestiż i pozycja społeczna harcerstwa jest u nas stosunkowo wysoka, co pomaga nam w codziennej działalności.

Czym jest ta konferencja dla polskiego harcerstwa? Czy też musimy "patrzeć szerzej"?

- Jest ona dla nas bardzo ważna, ponieważ po raz pierwszy po wojnie oficjalna delegacja ZHP będzie brała udział w światowej konferencji ruchu skautowego. Jest to pierwsze uczestniczenie w konferencji od momentu, kiedy ZHP - założyciel organizacji w 1922 roku - został ponownie przyjęty do światowego skautingu.

Przyjęcie ZHP nastąpiło w drodze listowego głosowania.

czyli będzie to pierwsza prezentacja Polski na tym forum?

- Tak. Polska oraz przedstawiciele innych nowo przyjętych krajów, w czasie tej konferencji będą zaprezentowani światowemu skautingowi. Będzie taki uroczysty moment, kiedy ZHP oficjalnie zostanie przedstawiony całej konferencji, wszystkim organizacjom skautowym. Myślę, że szczególnie znaczenie ma fakt, że odciążą będziemy uczestniczyć w podejmowaniu wszystkich decyzji, że będziemy mieli realny wpływ na to wszystko, co dotyczy przyszłości skautingu.

Wcześniej przez długie lata uważaliśmy, że jesteśmy moralnie, w praktyce, częścią skautingu. Pracowaliśmy w oparciu o zasady skautowe, nawiązaliśmy do tradycji skautingu i byliśmy kontynuatorami tradycji początków polskiego harcerstwa. Czasów, kiedy harcerstwo zakładało i uczestniczyło w ruchu skautowym. Teraz jesteśmy częścią światowego skautingu - także formalnie.

Co z udziału w tej konferencji będzie wynikało dla polskiego "szarego" zucha i harcerza?

- Na pewno w lipcu jeszcze żaden harcerz, ani zuch nie odczuje tego, że konferencja coś ciekawego wniosła. Może stać się tak, że rzeczy, które nas zainteresują, nie będzie zbyt wiele, ale na pewno nasz udział w konferencji może wzbogacić życie organizacji. Także, jeżeli chodzi o rozwiązania organizacyjne związane z funkcjonowaniem stowarzyszeń w innych państwach. Konferencja daje możliwość porównywania, wymiany doświadczeń, możliwość podpatrzania tego, co jest dobre, mądre, rozsądne w innych krajach.

W lutym br. po decyzji komite-

tów światowych obu organizacji w sprawie przyjęcia ZHP w poczet swoich członków, władze Związku złożyły deklarację współpracy przy przedsięwzięciach międzynarodowych z innymi organizacjami harcerskimi. Czy coś się wydarzyło od tej pory?

- Złożyliśmy innym organizacjom propozycję podpisania porozumienia, które określaloby zasady udziału w międzynarodowym ruchu skautowym. Myślę, że pozostałe organizacje harcerskie - również z racji tego, że zbliżała się konferencja światowa - czekały z odpowiednią pewnością po naszym powrocie. Nie jesteśmy pewni, że znamy ich odpowiedzi.

Wydaje mi się, że dla dobra młodzieży, która jest zrzeszona w tych organizacjach jest niezmiernie ważne, że żeby doszło do porozumienia. W innym przypadku to będzie wykluczało możliwość udziału drużyn ZHR, POH i innych organizacji w przedstawicielstwach międzynarodowych. Tu musi być zachowany warunek, że odbywa się to poprzez komisarzy zagranicznych ZHP.

Twa Harcerska Akcja Letnia. Jak do tej pory można ją ocenić?

- Spadło zbyt dużo deszczu, jak na te kilka dni wakacji. Natomiast trwają obozy i nie mamy informacji, żeby były z nimi jakies nadzwyczajne trudności. Jeżeli chodzi o stronę finansową, to jest tak samo jak zawsze, czyli tak samo niedobre. Myślę, że jest tych środków zdecydowanie za mało.

Kiedy mówimy, ile dzieci wyjeżdża z ZHP na obozy - podajemy liczbę 200 tys./cz. Wiemy, że jest sporo innych organizatorów - instytucji i większych organizacji i instytucji, które zajmują się przygotowaniem wypoczynku dzieci i młodzieży. Niestety prawie nikt nie mówi o tym, że ok. miliona dzieci nigdzie nie wyjeżdża - nawet do własnej babci na wakacje. Myślę, że to jest jakimś wyzwyaniem dla tych wszystkich, którzy są organizatorami wypoczynku. Myślę, że dla władz oświatowych i państwowych - również.

Rozmawiał: ALEKSANDER GŁÓWCZEWSKI

TEGOROCZNE WAKACJE SĄ NAPRAWDĘ ZASŁUŻONĄ NAGRODĄ

Jak minął rok w jabłonkowskiej PSP

Nie wiem czy wypada mówić - nareszcie wakacje, czy też - szkoda, że już wakacje, myślę jednak, że kończąc pewien okres pracy trzeba go należyście podsumować.

Do przyszedłego roku szkolnego, który będzie dla jabłonkowskiej szkoły rokiem jubileuszowym, wkroczy jubilatka z świadomością, że ten minął był rokiem pomysłowym - zarówno pod względem pracy dydaktycznej, jak i kulturalno-oświatowej. Wielka w tym zasługa nie tylko wychowawców, ale przede wszystkim młodzieży, która z wielkim zapalem i poświęceniem angażowała się w wielu konkursach, olimpiadach, przeglądach i spotkaniach.

Do tych z pewnością najbardziej prestiżowych i najliczniejszych należały konkursy matematyczne. Nasi uczniowie brali udział w prawie we wszystkich - Olimpiadzie Matematycznej, Pikomacie, Pitagonadzie, Kangurze Matematycznym - zajmując czołowe lokaty w eliminacjach powiatowych i okręgowych (Maria Branna - kl. 6., Daniel Kohut - kl. 7., Lucyna Dorda, Roman Kędzior i Krzysztof Wilhelm - kl. 8.).

Nie mniej dobrze spisali się uczniowie w korespondencyjnym konkursie chemicznym KORCHEM - zszeszu z nich pochowało w nagrodę na wycozanie zorganizowaną przez Urząd Szkoły w Frydku-Msisku.

Na uwagę zasługują również wyniki w konkursach językowych. Uczniowie Marii Branny i Marek Ruzs zostali laureatami konkursu recytacyjnego, z kolei w kwitnie przebiegli w szkole konkursu cytelnicy na temat mitologii - tu najlepszymi wiadomościami wykazały się Marola Bock i Monika Kadubiec. W międzyszkolnym konkursie ortografii polskiej jedna z czołowych lokal zajęła Anna Wodławk.

40 starszych uczniów spisało się dobrze w obwodowych i powiatowych konkursach języka angielskiego i niemieckiego, zdobywając w silej konkursu wysokie lokaty (Lucyna Dorda, Anna Wodławk, Kasia Cieniala, Dawid Gorzalka, Roman Kędzior).

Zauważalny jest też udział naszej młodzieży w tradycyjnych imprezach sportowych, a dzięki aktywności niektórych rodziców pracowali też uczniowie w kółku fotograficznym, odbywały się regularne spotkania zuchowe i harcerskie.

W ocenie nie można pominąć osiągnięć szkoły w pionie kultury. Przedstawienie szkolne pt. "Tajemnica Słęży", które zainaugurowało obchody 70-lecia Szkoły Wydziałowej w Jablonkowie, zostało przyjęte przez rodziców i sympatyków szkoły z wielkim zadowoleniem.

O tradycjach teatralnych świadczą również udział uczniów klas szóstej w Turnieju Teatryków Dziecięcych "Talinke '95". Przedstawienie, które jabłonkowiaste przedstawili podczas "Talinke", oparta była wyłącznie na tekstach i pomysłach dzieci, nawiązywało do własnie obchodzonych w tym czasie Dni Ziemi i jego treść ekologiczna kryła w sobie znaczące walory wychowawcze. W przyszłości należałoby się jednak powziąć zastanowienie nad kryteriami i przebiegiem całego konkursu.

Trzeba też wysoko ocenić pracę kapeli dziecięcej "Nowina", która zdobyła 1. miejsce w okręgowym przeglądzie kapel dziecięcych w Karlinie, bardzo pięknie reprezentowała też Zaolzie w eliminacjach centralnych Śląskiego Województwa w Katowicach, uzyskując drugą nagrodę w kategorii zespołów wokalnych dzieci starszych. Kierowniczką zespołu Krystyna Muzek, nauczycielka Szkoły Artystycznej w Jablonkowie, została zaproszona przez prezydenta miasta Siemianowice wraz z całym zespołem na uroczystości pn. "14. Dni Siemianowic", gdzie w ostatnią niedzielę czerwca "Nowina" wystąpiła na uroczystym koncercie w amfiteatrze i była szczególnie mile przyjęta przez władze miasta. W sierpniu zaś zespół wyjechał na warsztaty muzyczne i wzięło udział w II Festiwalu Kultury Krasowej w Mrągowie (Mazury).

Nauczyciele-poloniści oraz członkowie Zarządu MK PZKO nie zapomną również o przebiegającym "Roku Siemianowickim" - z inicjatywy prezesa MK, mgr. inż. Jana Rytki zorganizowano pokaz filmów - ekranizacji dzieł Siemianowickich. Filmy zostały udostępnione przez Konsulat Generalny RP w Ostrawie oraz Dom Narodowy w Cieszynie, a przy tej okazji odbyło się również spotkanie nauczycieli z konsulem Piotrem Szwarcom. Po latach wakacyjnych zszukujemy się do konkursu pn. "Henryk Siemianowicz i jego twórczość".

Rok szkolny zakończono uroczystym wręczeniem nagród książkowych i udzieleniem pochwał dyrektora szkoły najlepszym uczniom - Marii Brannie (kl. 6b), Lucynie Dordai Annie Wodławk (kl. 8a) oraz Romanowi Kędziorowi i Maroli Bock (kl. 8b).

Wyłoniono też 10 najlepszych sportowców szkoły - tradycyjnie "Złote kolce" otrzymał w tym roku Krzysztof Wilhelm z klasy 8b.

Okres wakacji to przede wszystkim okres wypoczynku i nabierania nowych sił - należy się nauczycielom i ich podopiecznym. Grupa starszej młodzieży wyjeżdża na kolonie polonijne do Choszczyna, a dzięki naważeniu przyjaźni z przedstawicielami miasta Brzegu nasi uczniowie już po raz drugi będą mogli wyjechać na oboz harcerski - tym razem na wspaniały oboz kajakowy na Mazurach.

Dyrekcja pragnie podziękować w tym miejscu wszystkim pracownikom szkoły, młodzieży oraz rodzicom, którzy udzielili się aktywnie w przeciągu całego roku szkolnego i życzy wszystkim przyjemnych wakacji.

Dyrekcja PSP Jablonków

SPORO O CALUN TURYSKI CIĄG DALSZY

Z czasów Chrystusa czy późniejszych?

Dwaj włoscy profesorowie zamierzają ożywić toczącą się od wieków dyskusję na temat Calunu Turyskiego, czczonego jako płoino, w które owinięto i złożono do grobu zdjęte z krzyża ciało Jezusa Chrystusa.

W artykule na łamach katolickiego dziennika "Avvenire" turyscy profesorowie Nello Balossino i Pierluigi Bama Bollone twierdzą, że ich badania mogą podważyć dotychczasowe wyniki ostatniego badania Calunu przy pomocy izotopu węgla C 14, datujące to płoino na okres między 1260 a 1390 rokiem. Wielu naukowców akceptuje te dane, podobnie jak i teorie, według której wizerunek znajdujący się na tym kawałku materiału pozostałoby ciało

umerającego średniowiecznego uczestnika jednej z krucjat, torturowanego i ukrzyżowanego przez Saraceniów.

Tymczasem dwaj wspomniani profesorowie z Turynu, specjaliści odpowiednio w dziedzinie techniki komputerowej i medycyny sądowej, twierdzą, że zidentyfikowali słabe odbicie monety z okresu starożytnego Rzymu, noszącej datę 29 A.D. (Rok Pański 29), w pobliżu lewego oka twarzy utrwalone na Calunie.

Byłoby to dowód na to, że Calun nie pochodzi dopiero ze średniowiecza, lecz że istniał już w czasie śmierci Chrystusa, tj. około 33 roku naszej ery.

Katolicki teolog, Giuseppe Ghilberti, zastępca papieskiego kustosa Calunu Turyskiego powiedział w wywiadzie dla tego samego dziennika, że jeśli to odkrycie zostanie potwierdzone, będzie miało "poważne konsekwencje".

Kościół rzymskokatolicki uznał w 1998 roku wyniki naukowych badań Calunu, przechowywanego od 1587 roku w katedrze turyskiej, jako plausible go w okresie między 1260 i 1390 r.

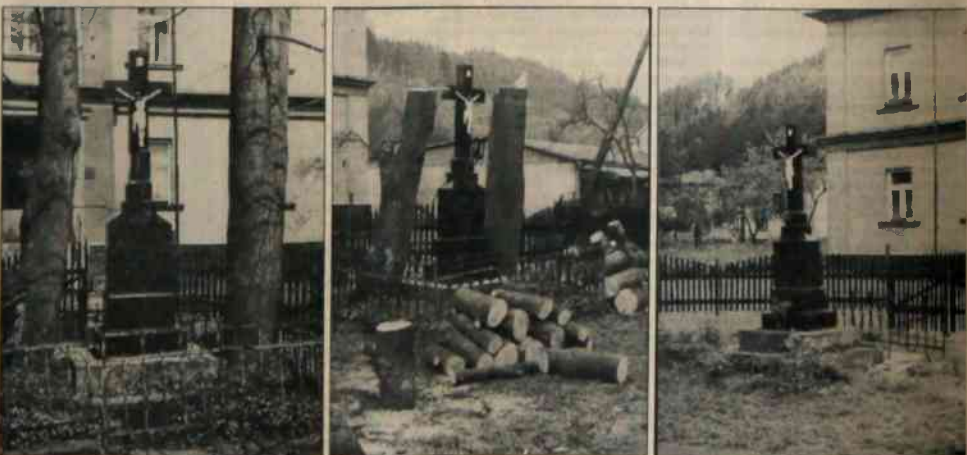
Arcybiskup Turynu zapowiedział, że słynna tkanina zostanie w 1998 roku wystawiona na widok publiczny i będzie chroniona szybką kuldoporną.

Nie oddadzą dzieł sztuki

Wielka Brytania odmówiła zwrotu najcenniejszych dzieł sztuki starożytnego Egiptu, których listę przedstawiły władze egipskie. Londyn odmówił też rychłego zwrotu Szkoci słynnego Kamienia Przeznaczenia, znajdującego się obecnie w Opactwie Westminster-skim.

Z wypowiedzi premiera Johna Majora w ub. tygodniu wynikało, że Kamień Przeznaczenia, który od 700 lat towarzyszy ceremonii koronacji monarchów brytyjskich w Opactwie Westminster-skim, miał wrócić do Szkocji, gdzie od jedenastu wieków był symbolem suwerenności królów szkockich.

Egipski minister kultury Faruk Hosni wezwał Londyn do natychmiastowego zwrotu Egiptowi najcenniejszych dzieł sztuki starożytności, wystawionych w muzeach brytyjskich. Stronie egipskiej chodzi zwłaszcza o słynny kamień z Rosetty, z inskrypcjami stanowiącymi klucz do odczytania hieroglifów. Wielka Brytania odmawia też zwrotu Grecji Iryzów z Partenonu

▲ Przed wzniesieniem 80 lat temu pomnikiem upamiętniającym ofiary II wojny światowej, mieszkańcy doliny Łomnej, usunęto rozłożyste lipy, które coraz bardziej wdzierały się korzeniami pod cokoł i żelazne ogrodzenie, grożąc zniekształceniem tej pięknej pamiętki. I oto łomnianska szkoła jubilatka ponownie zmienia swe oblicze. Warto przypomnieć, iż w kilka lat po wybudowaniu polskiej szkoły, przed którą pomnik stoi, w roku 1881 z okazji zaślubin księcia Rudolfa z belgijską księżniczką Stefanią zasadzono przed szkołą kasztany i nazwano je kasztanami Rudolfa. Ze względu na zmierzające się niestanie korony rzeki Łomnej, konstrukcję drogi i ogrodu, kasztany z biegiem czasu usunęto.

Fot. JAN KORZENNY

Z okazji 15-lecia pożycia małżeńskiego i 40. urodzin Państwa inż. KAROLA I ANNY ROIK serdeczne życzenia składa mama i brat Stanisław z rodziną. C 52/131

Dnia 10. 7. wspominamy siódmą rocznicę zgonu, a dnia 1. 8. dziewięćdziesiątą rocznicę urodzin śp. JÓZEFA MONCZKI z Łąk. Wspominają żona, synowa i córki z rodzinami. C 54/120

Dnia 12 lipca mija 5. rocznica śmierci śp. JÓZEFA KONDZIOLKI byłego pokostnika ze Stonawy. Kto Go znał i ceniwał, niechaj uczył razem z nami jego pamięć chociaż wspomnieniem. Żona z rodziną. O-044

Wyrazi głębokiego współczucia z powodu śmierci śp. JÓZEFA WANTULY długoletniego pracownika ZG PZKO, współzałożyciela Zespołu Pieśni i Tańca "Olza" składają rodzinie Zmarłego ZG PZKO oraz kierownictwo i członkowie zespołu "Olza". B-119

IMIENINY OBCHODZA: 11. 7. - ALDONA, BRUNON, DOBROMILA, EMIL, EMILIAN, GERMANIK, MARIA, MARIAN, PŁACYDIA, OLGA, MILOTA; 12. 7. - EUSTACHY, MAKSYMILIAN, SALWIN, SERAFIN, WITOLD, BÓREK, NINA

Podziękowanie Pani dyrektor MUDr. Suttanie Gawlik, pani ordynator MUDr. Halinie Dorda, panu MUDr. Jaromirowi Michalukowi, siostrze i pracownikom oddziału I-A oraz przychodni rehabilitacyjnej Sanatorium w Jabłonkowie za fachową opiekę medyczną, troskliwość i wyrozumiałość serdecznie dziękuję wdzięczna pacjentka Irena Stonawska. Na uznanie zasługuje także pani Helena Heczko, która specjalnie dla mnie sprowadzała "Głos Ludu" do sanatoryjnego kiosku. B-121

● kina

ORŁOWA - Wszczęliśmy Gra o przetrwanie (11 i 12, godz. 18.30), Showgirls (11, 12, godz. 20.15), KARWINA - Reflex, Białeśń (11 i 12, godz. 17.00, 20.00), Eka, Strzała (11 i 12, godz. 19.00), Centrum: Złapcie go! (11 i 12, godz. 17.45, 20.00), Jak sobie zasłużył królowie (12, godz. 15.30), Kino letnie: Dr Jekyll i paniak Heyde (11 i 12, godz. 21.30), TRZYMIĘC - Kołomoj od 4. 7. do 17. 7. luno nieczynny, CZESKI CIESZYŃ - Central. Babe (12, godz. 17.30, 19.45).

● programy MOK

HAWIERZÓW do 31. 7. w sali wystaw im. V Wünschego trwa wystawa 3. Międzynarodowego biennale

● kronika rodzinna

W głębokim żalu pogrążeni podaliśmy wszystkim przyjaciółom i znajomym smutną wiadomość, że zmarł nagle w wieku 73 lat nasz Ukochany Mąż, Ojciec, Brat, Teść, Dziadek i Wujek śp. pan KAROL PUCZEK zamieszkały w Hawierzówce-Suchej, U garstki 12. Pogrzeb Drogiemu Zmarłemu odbędzie się w czwartek 11. 7. 1996. Na własne życzenie Zmarłego w rodzinnym grobie. W smutku pogrążona rodzina. O-050 (ZP. ARON - TSMH)

Zawładaliśmy krewnych i znajomych, że dnia 10. 7. 1996 zmarł w wieku 73 lat nasz Ukochany Mąż, Ojciec, Dziadek, Brat, Szwagier śp. KAZIMIERZ ZAHRADNIK

Pogrzeb Drogiemu Zmarłemu odbędzie się w sobotę 13. 7. 1996 o godz. 15.00 z kościoła rzymskokatolickiego w Trzyczku. Zasmucona rodzina. C 52/140

UWAGA członkowie KS HPC Zaolzie! Tradycyjne spotkanie obowozowe odbędzie się dnia 13. 7. br. podczas Festynu Górskiego w Koszarzyskach. Zbiórka przy Ośrodku Harcerskim "Kikula" w Koszarzyskach o godz. 9.00. Dojazd do Bystrzycy podziemkiem i autobusem do Koszarzysk na końcowy przystanek. Byli członkowie HPC zainteresowani członkostwem w HKS będą mile widziani. Kierownictwo HKS.

PTTS "BESKID ŚLĄSKI" zawiadamia, że wyjechała na Filipiny odbędzie się w niedzielę 14. 7. 1996 Punkt kontrolny czynny w godz. 14 - 17.

● TV Local Stonawa

29. kanał Premiery TV ■ 12. 7. - 18. 7. 1996, godz. 17 - 18 Program polski: - Stonawskie zuchy na obiedzie na Bąpiflu - ZPIT "Olza" przed wyjazdem do USA - Zespół taneczny z Olbrachdc Wakacyjne fantazje pewnego ucznia.

Wyniki 5. meczu rundy wiosennej Ligi Gimnastyki Językowej

KATEGORIA I (młodzicy): Udział wzięło 50 zawodników, publikujemy nazwiska tych, którzy zdobyli 34 lub więcej punktów: 36 pkt. - Ewa Gorgol, (Karwinia); Ewa Marynók, (2. PSP Trzynieć); 35 pkt. - Ksenia Góralnik, (Cz. Cieszyń); Sylwia Białor, Halina Bielez, Iza Bielez, Sabina Dańo, Maran Gociek, Katarzyna Hławiczka, Joanna Kędzior, Katarzyna Kluz, Grzegorz Kromka, Radek Łabaj, Jurek Pielez, Michał Przywara, Marcel Rzyman, Piotr Stabrawa, Jola Ślięb, Ryszard Wania, Ewa Woznica, 34 pkt. - Zaneta Bocak, Jacek Fukala, Lucjan Herman, Robert Kizna, Roman Knopp, Renata Kral, Tomasz Mocoek, Jakub Pyszko, Karin Rusz, D. Schönwald, Sylwia Taćar, Tomasz Wantulik, Urszula Widenka (wszyscy 2. PSP Trzynieć).

KATEGORIA II (juniorzy): Udział wzięła tylko jedna zawodniczka, Grażyna Wałach z Bystrzycy, która uzyskała 33 punkty.

KATEGORIA III (seniorzy): Uczestniczyło osiem zawodników: 40 pkt. - Urszula Zmija, Stonawa, 38 pkt. - Wiesława Branna, Cz. Cieszyń, Józef Wałach, Bystrzyca, Urszula Wania, Dąbrowa, 36 pkt. - Zbigniew Michalek, Orłowa-Lutyna; Benedykt Trombik, Leszna Dolna; 34 pkt. - Barbara Buława, Trzynieć, 33 pkt. - Tadeusz Kornuta, Trzynieć.

Punktacja łączna rundy wiosennej: KATEGORIA I: W rundzie wiosennej udział wzięło w sumie 110 młodziaków uczestniczących do sześciu szkół podstawowych, z tego 6 zawodników wystąpiło we wszystkich pięciu meczach.

Zwyciężyła Ewa Gorgol z Karwiny, zdobywając we wszystkich meczach

młodych płytyków do 35 lat - "Vox Humana" KARWINA - Do 20 listopada br. w sali wystaw Powiatowego Archiwum Państwowego trwa wystawa o starzej Karwinie - "Świat, który zaginął".

co, gdzie, kiedy HAWIERZÓW-MIASTO - Klub Emeryów przy MK PZKO zaprasza na spotkanie klubowe w czwartek 11. 7. o godz. 16.00 do świetlicy przy ul. Matuśka 2.

JABŁONKÓW - Zarząd MK PZKO zaprasza na zebranie członkowskie w niedzielę 14. 7. br. o godz. 17.00 do Domu PZKO. W programie są zaplanowane nagłe sprawy dotyczące Gorzalskiego Święta, więc obecność wszystkich członków jest bezwzględnie potrzebna i niezbędna.

pod podane adresy domowe zawodników kategorii III.

Jury konkursowe zdecydowało na podstawie listów zawodników biorących udział w rozgrywkach, że w rundzie jesiennej odbędzie się półfinał (tylko dla kategorii I - młodzicy) i publiczny finał, do którego zaprasza wszystkich seniorów biorących udział w rozgrywkach ligowych oraz zwycięzców półfinału. Wzwiążąc z tym, że w kategorii II - juniorów wystartowała tylko jedna zawodniczka, jury postanowiło przynależność specjalną i nie organizować w tej kategorii rozgrywek finałowych. Wszystkie nagrody dla zwycięzców poszczególnej rundy wiosennej wręczone zostaną w trakcie meczu finałowego. Terminy półfinału i finału ponownie zostaną w "Głosie Ludu" w pierwszym połowie września. Uczestnicy finału zostaną oprócz tego zawiadomieni listownie.

Jury dziękuję za dotychczasowe zainteresowanie konkursem, za pozdrowienia i słowa uznania, które za wędźmi dotarły do swoich listów. Będziemy wdzięczni za krytyczne uwagi na temat organizacji Ligi oraz zakresu i stopnia trudności zadań konkursowych. Prosimy o wypowiedzi również osoby, które nie wystartowały w konkursie. Wszystkie Państwa wnioski wykorzystywane zostaną przez Kancelarię Rady Polaków w przygotowaniach przyszłorocznej Ligi. Wszystkim zawodnikom i kibicom życzymy przyjemnego wakacyjnego wypoczynku i cieszymy się na spotkanie w jesiennej rundzie Ligi Gimnastyki Językowej.

W imieniu jury LGJ i Kancelarii Rady Polaków w RC - DANUTA BRANNA

● CZESKI PROGRAM TELEWIZYJNY

CZWARTEK 11 LIPCA

- NOVA: 6.00 Śniadanie z Nową 8.30 "Ruda Sonia" (film USA) 10.00 "Shehawah - córka szczerpu Wilków" (serial) 10.50 Gumonia 11.00 "Złota wdowa" (komedia franc.) 12.30 "Kojak" (serial) 13.20 Zaryzykuj! (teleturniej) 13.45 Karuzela (teleturniej) 14.10 "M.A.S.H." (serial) 14.40 "Młodzi i niespokojni" (serial) 15.25 "Tak płynie czas" (serial) 16.10 "Helena i jej chłopcy" (serial) 16.40 "Highlander II" (serial) 17.30 "Gina i prokurator" (serial) 18.20 Zaryzykuj! (teleturniej) 18.45 Karuzela (teleturniej) 19.20 Prognoza pogody 19.30 DTV 19.50 Wiadomości sportowe 20.00 "Zawodowcy" (serial) 20.55 Nowa Binga 22.05 "M.A.S.H." (serial) 22.30 Właśnie dziś 22.35 "Kojak" (serial) 23.25 "MacGyver" (serial) 0.15 "Dolina lalek" (serial).

TC 1:

- 6.00 Studio 6 8.30 "21" 9.00 Wiadomości 9.05 Mini-mau 10.00 "Dobra woda" (serial) 11.20 Walizka (teleturniej) 12.00 Wiadomości 12.05 Kultura '96 12.20 Klub Senora 12.50 Złoty "Na Vlachovce" (oratorium dykt.) 13.30 Sport bez granic 13.50 Poradnik żywieniowy 14.10 Dżura ozonowa - rak nieba (dokument) 15.00 Śpiewnik domowy 15.05 "Biała kotka" (baśka) 15.55 Z wiatry w ZOO 16.00 Wiadomości 16.05 "Prawo w Los Angeles II" (serial) 16.55 Aerobik z Barą 17.00 Magion 17.50 Wieczorynka 18.05 Report 18.20 "Droga do Avonlea III" (serial) 19.10 Wioszczenie na ekranie 19.15 Wieczorynka 19.30 Wydarzenia, pogoda 19.55 Bramki, punkty, setki 20.00 "Człowiek z lodu" (seria-4 film USA) 21.45 Tacy byliśmy, dobrzy rodacy 22.05 Wiadomości 22.15 Karłowarskie migawki filmowe 22.20 "Nočna linia telefonczna" (serial) 23.10 Nie byłaby nas trzy (film dok.) 0.10 Zbrodnia i ludzie 0.30 "21".

TC 2:

- 8.00 Euronews, 8.45 Report, 9.30 Studio 6, 12.00 Euronews, 15.25 Trzymaj się! (program ekologiczny), 15.45 Przędza w przyrodzie (serial przyrod.) 17.20 Kiedy to jeszcze była zabawa, czyli historia basenów, 18.20 Kronika olimpijska, 19.00 Tyłko krok do meba (reportaż), 19.30 Sportsmans, 20.00 "Windsorowe" (serial), 20.50 "Posną samego siebie" (opowiadania i humka), 21.00 "21", 21.30 Człochowalac hypodermis filmowy, 21.45 "Zrodzone do zwycięstwa" (film USA), 23.10 Jazz "na żywo", 0.00 Aktualności TVS.

PREMIERA TV:

- 7.00 Programy regionalne, 8.00 Ćwiczy z Olga, 8.10 Telazekuj, 8.20 "Candy" (serial anim.), 8.45 "Rajska plaża" (serial), 9.10 "Dzwonczyły z sąsiedztwa" (serial), 9.35 "Santa Barbara" (serial), 10.20 Telazekuj, 10.30 Pytania z kapsułka (teleturniej), 11.10 V.I.P. - wpływo osoby (cykl dok.), 11.20 Olympica (serial z historii Igrzysk Olimpijskich), 11.45 "Precz z bogactwem" (komedia włoska), 13.15 O zwróżyćach z Karlem Charnochem, 13.35 Maxi magazyn dla kobiet, 13.55 S.O.S., 16.30 "Rajska plaża" (serial), 17.00 Programy regionalne, 18.00 Ćwiczy z Olga, 18.10 "Santa Barbara" (serial), 19.00 Dzienek, pogoda, 19.20 Temo, 19.30 "Wilhelm Tell" (serial), 20.00 "Ogród dzwoni" (film czeski), 21.30 "21", 21.30 Akta (program publicystyczny), 21.45 "Ogród dzwoni" (film czeski), 22.25 Aktualności dnia, 22.35 Europejski show piłki nożnej, 23.25 Motorhead, 23.55 Telazekuj.

● POLSKI PROGRAM TELEWIZYJNY

CZWARTEK 11 LIPCA

- Program 1 8.00 Kawa czy herbata? 8.00 "Moda na sukces" (serial) 8.30 Wiadomości 8.40 ELA - Encyklopedia lata dla dzieci 8.50 Lato z czarodziejem 9.10 "Różowa Pantera" (serial anim.) 9.35 Podwórko za chmurką (pr. dla dzieci) 10.00 "Cagney i Lacey" (serial) 10.50 Mniatary Ferdynand Puszczyk "Dziennik" 10.55 Muzyczka lato w Jedyndy 11.30 Lato z Magazynem Notowań: Urolop na przemyskiej wsi; Lato z Margerytą - W zakładkach Puszczyk Książki 12.00 Wiadomości 12.10 Agrobiznes (roczniczy program inf.) 12.15 Menu (3) - Biesiada w kraju Calvadoso 13.00 "Motodrama" (komedia polska)

PIĄTEK 12 LIPCA

- NOVA: 6.00 Śniadanie z Nową 8.30 "Zawodowcy" (serial) 9.25 Sportżurnal 10.10 "Król ja" (muzical USA) 12.20 Na własne oczy 12.55 "Kojak" (serial) 13.45 Zaryzykuj! (teleturniej) 14.10 Karuzela (teleturniej) 14.35 "M.A.S.H." (serial) 15.00 "Młodzi i niespokojni" (serial) 15.40 "Tak płynie czas" (serial) 16.30 V.I.P. - dziesięćgobdy (pojedyncze ciekawych osobistości z niezwykłych dyscyplinach) 16.55 "Ratowiomem wbrew swojej woli" (komedia USA) 18.20 Zaryzykuj! (teleturniej) 18.45 Karuzela (teleturniej) 19.10 Pytania do premera 19.20 Prognoza pogody 19.30 DTV 19.50 Wiadomości sportowe 20.00 "Złoty II" (komedia USA) 21.40 Właśnie dziś 21.45 "Podglądane ratunkowe II" (serial, 1/22) 22.35 Tabu 23.15 Playboy 23.40 "Mołoty" (thriller USA).

TC 1:

- 6.00 Studio 6 8.30 "21" 9.00 Wiadomości 9.05 Magion 9.55 "Pan Dodd ma spotkanie" (komedia detektywistyczna) 11.15 Arena 12.00 Wiadomości 12.05 Powązania 12.25 Ekstrem (teleturniej) 12.55 Czarne owce 13.10 Inna przeszłość: "Sahara" (serial, 1/6) 13.40 Genua 13.55 "Kromonowiczki" (serial anim.) 14.15 Śpiewnik domowy 14.20 Piramida (teleturniej) 14.50 Sport z szatni 15.10 "Droga do Avonlea II" (serial) 18.00 Wiadomości 16.05 Z Parduób do Perth (o czeskiej wyprawy sportowców upoślędzonych na światową Abimadwę w Australii) 16.35 "Giny" (serial) 17.00 Dzia 17.50 Wieczorynka 18.00 Prognoza pogody 18.05 Report 18.15 Policja RC 18.20 Losy lasów (serial dok., 1/4) 19.15 Wieczorynka 19.30 Wydarzenia, pogoda 19.55 Bramki, punkty, setki 20.00 Telewizyjna ruletka 20.55 "Dr Quinn" (serial) 21.25 "Młody przynajazd śmierci" (film czeski) 22.50 Wiadomości 23.00 Karłowarskie migawki filmowe 23.10 "Navarro" (z serialu franc.) 0.35 "21".

TC 2:

- 8.00 Euronews, 8.45 Report, 9.30 Studio 6, 12.00 Euronews, 13.35 Pozostawiamy nowych biomatenałów (film dok.), 14.15 (trak: 5000 lat i 5 tygodni, 16.15 "60", 16.16 Wazytko co wemy o AIDS (serial, 1/8), 16.20 Country przeboje, 17.00 Trend plus, 17.20 "Helle iele" (serial), 18.50 Kłoboc '96, 18.20 Nowe książki, 19.30 "Giny" (serial), 19.56 Wioszczenie na ekranie, 20.00 To należy z kłoboc, 20.20 Jili Pecha cwczy "Kłoboc Leers" (portral), 20.45 Lapidarium, 21.00 "21", 21.30 "Na Kłoboc" (spotkanie rockowe), 22.10 Za drzwiami jest A.O., 22.40 "W palm" (film bryl.), 0.15 OK pop, 0.35 Aktualności TVS.

PREMIERA TV:

- 7.00 Programy regionalne, 8.00 Ćwiczy z Olga, 8.10 Telazekuj, 8.20 "Candy" (serial), 8.45 "Rajska plaża" (serial), 9.10 "Dzwonczyły z sąsiedztwa" (serial), 9.35 "Santa Barbara" (serial), 10.20 Telazekuj, 10.30 "Ogród dzwoni" (film czeski), 12.30 Akta (pr. public.), 13.00 Olympica (serial z historii IO), 13.30 S.O.S., 16.30 "Rajska plaża" (serial), 17.00 Programy regionalne, 18.00 Ćwiczy z Olga, 18.10 "Santa Barbara" (serial), 18.00 Dzienek, pogoda, 19.20 Temo, 19.30 "Wilhelm Tell" (serial), 20.00 "Ogród dzwoni" (film czeski), 21.30 "21", 21.30 Akta (program publicystyczny), 21.45 "Ogród dzwoni" (film czeski), 22.25 Aktualności dnia, 22.35 Europejski show piłki nożnej, 23.25 Motorhead, 23.55 Telazekuj.

GŁOS LUDU ♦ Gazeta Polaków w Republice Czeskiej ♦ W wydawnictwie "Olza" ul. Hlavní 3, Cz. Cieszyń, wydanie Rada Polaków w RC przy wsparciu finansowym Rządu RP ♦ Redaguje kolegium ♦ Redaktor naczelny: Władysław Bilko, zastępca red. naczelnego: Henryk Britner, Bogusław Kryżanek ♦ Adres redakcji: ul. Hlavní 3, Cz. Cieszyń, tel. 6607/252, 6607/252, 6607/252, 6607/252, 6607/249, 6607/249, 6607/258, 6607/242, 6607/256, 6607/252 ♦ Ogłoszenia przyjmowane są oddzielnie od 8.30 do 15.00 w redakcji "Głosu Ludu" w Stonawie (w pozostałych godzinach pod nr tel. 6607/252) czynna przy sekretariacie automatycznym, w poniedziałki, środy i piątki w godz. od 8.00 do 12.00, wtorki i czwartki od 12.00 do 18.30 w biurze "Cieszyń" przy ul. Hlavní 3 w Cz. Cieszynie, w Oddziale Literaturo-Pedagogicznym Biblioteki Regionalnej w Karwinie-Frysztacie (na rynku) w godzinach otwarcia, w dni powszednie w godz. od 8.00 do 16.00 w biurze firm AD SERVIS, ul. Słotkińskich 18, Cz. Cieszyń ♦ Pismo wychodzi we wtorki, czwartki i soboty ♦ Kolportażu PNS ♦ Skład komputerowy "Głosu Ludu" Ostrowa ♦ Druk TP - drukarnia penodotów Ostrowa, s. a ♦ Replikosil i zdjęć na zamówionych redakcja nie zwraca, zastrzeżona osoba również prawo dokonywania składek, aduactury, przederegulowania tekstów i zmiany tytułów materiałów nie zamówionych. Nr indeksu 42501

ciąg dalszy na str. 4

- Dokształcenie na str. 3
22.00 "Złote lata rock and roll" (serial muzyczny)
22.00 Wiedza i ciekawostki
22.10 "Ritzy ok" i pasażerka na pustyni Taha Maran (film dok.)
0.10 Hity Jojona
Program 2
7.00 Panorama
7.10 Sport integrum
7.15 Wokalny muzyczny - W koncertach z Resmami
7.40 Słoneczne lato Dedy
7.50 Akademia zdrowia Dedy
8.00 Program lokalny
8.30 Słoneczne lato Dedy
8.35 "Dziś, jutro i w przyszłości" (serial)
8.40 Stół czy stołeczek, czy reżyserski Szymon Majewski
8.50 Słoneczne lato Dedy
9.30 "Wydawanie wypraw" (serial dok., 15)
10.00 Klub Para Pysa (program dla dzieci)
10.25 "Pan Magoo" (serial anim.)
10.35 Słoneczne lato Dedy
10.45 "Kochaj Polskę"
11.15 "Lucky Lulu" (serial)
12.10 Dział loga (program poświęcony historii Związku Harcerskiego)
12.25 Studio Sportu Kobieta za krawiec
13.00 Panorama
13.20 Muzyczne lato Dedy
14.25 Rock po roku
14.58 Słoneczne lato Dedy
15.00 "Pod resem Alfy" (serial)
15.25 Akademia zdrowia Dedy
15.35 Sportowa hobby: Telewizyjny Klub Sportowy Dedy
16.00 "Droga do Unieży" (film dok.)
16.30 5 x 5 (teleturniej)
16.55 "Zmierzwi" (serial TVP)
18.00 Panorama
18.10 Program lokalny
18.65 Jeden z dziesięciu (teleturniej)
19.35 Klub Para Pysa (program dla dzieci)
20.00 Pytania o Polskę
21.00 Panorama
21.20 Sport integrum
21.40 Hello weekend
21.45 "Jak wam się podoba" (film angielski)
24.00 Panorama
0.05 Chmura - Pielęgniarka i bestia
Program 3:
8.00 "Kroniki" (serial anim.), 8.30 "Victor Hugo" (serial), 7.00 Dzień dobry z Polską, 8.40 Rock integrum, 8.50 Poranek z TV Katowice, 11.00 Program dnia, 11.45 "Pogranicza w ogniu" (serial), 12.00 Aktualności, 12.05 "Lewy szorsty" (serial), 12.55 Złote przeboje Deda Ciarla (nr muz.), 13.20 Gramofon (nr muz.), 13.25 "Alergia '96" (serial), 14.30 Rock integrum, 14.35 Wokalec z Katowic (nr dla dzieci), 15.00 Aktualności, 15.05 Program dnia, 15.10 "Szczeciński" (serial anim.), 15.20 "Wesołe miasteczko" (serial anim.), 15.25 "W Bukowin" (serial anim.), 15.35 "Pięć Odrzańskich" (serial anim.), 15.45 "Mistrzostwa" (serial), 16.00 "Miel" (pasek) (serial), 16.35 Dzień w telewizji, 16.50 Dzień zdrowia (magazyn), 17.15 "Mieczysław" (teleturniej), 18.10 Aktualności, 18.40 Porady medyczne, 18.45 Szalone żarty (teleturniej), 19.00 Wokalec z TV Katowice, 19.30 Wokalec przeplatany XXI wieku (serial dok.), 20.00 "Słona tytuła" (film USA), 21.45 Rock integrum, 22.00 Aktualności, 22.05 Program na piątek, 22.10 "Pogranicza w ogniu" (serial), 22.00 Teledużarski - Świat wariacji, 22.30 Karmelona w Rio, 24.00 Pysa przeminął, 23.00 Wiedza, mowa i śmiech (reprezentacja), 1.00 Wokalec z TV Katowice, 1.30 Tępo jest cholernie (serial dok.), 2.00 "Krucjata" (film ang.), 3.30 "Dona Pier jej dwóch miłości" (film USA), 5.00 "Czarny karcz" (serial), 5.30 Złoty wiek na morzu (serial dok.)
POLSAT:
7.00 Dzień dobry z Polską, 7.55 Poranne informacje, 8.00 Polityczny grafik, 8.15 Klub Fitness Woman, 8.30 "Czarodziejka z kieszonki" (serial), 9.00 "MacGyver" (serial), 10.00 "Słoneczko" (serial), 11.00 Jesteśmy (pr. religijny), 11.30 TV Market, 12.00 Złoty wiek w szczytach (film polski), 12.15 Magazyn, 14.00 Motowiedza, 14.30 Link Journal (magazyn mody), 15.00 HALOGRAMY, 15.20 Yer/Yer/Ye, 15.30 "Johnny Quest" (serial anim.), 16.00 Informacja, 16.15 Portret pamięćowy, 16.45 "Graca w opałach" (serial), 17.15 Letnie Studio Polsat, 18.15 "Webster" (serial), 18.45 "Drużyna" (serial), 19.40 Losowienie LOTTO, 19.50 Informacja, 20.05 "Nauzdrasz" (serial), 21.00 "Capital City" (serial), 21.50 Polityczny grafik, 22.00 Informacja i biznes informacja, 22.25 "Adam" (serial), 22.50 4 x 4 (magazyn motoryzacyjny), 23.20 Na każdy temat, 0.20 Dżama Music Hit Gowia, 0.50 Letnie Studio Polsat
PIĄTEK 12 LIPCA
Program 1
6.40 Kawa czy herbata?
6.50 "Młoda na sukces" (serial)
6.50 Wiedza
6.50 Wokalec
6.50 Wokalec
6.50 Lato z czarodziejem Telefe
6.50 "Kuzyni Kevina" (serial)
6.50 Krowa
10.00 "Kroniki" (serial anim.), 10.30 "Wiedza i ciekawostki", 10.45 "Wiedza i ciekawostki", 10.50 "Wiedza i ciekawostki", 10.55 "Wiedza i ciekawostki", 11.00 "Wiedza i ciekawostki", 11.05 "Wiedza i ciekawostki", 11.10 "Wiedza i ciekawostki", 11.15 "Wiedza i ciekawostki", 11.20 "Wiedza i ciekawostki", 11.25 "Wiedza i ciekawostki", 11.30 "Wiedza i ciekawostki", 11.35 "Wiedza i ciekawostki", 11.40 "Wiedza i ciekawostki", 11.45 "Wiedza i ciekawostki", 11.50 "Wiedza i ciekawostki", 11.55 "Wiedza i ciekawostki", 12.00 "Wiedza i ciekawostki", 12.05 "Wiedza i ciekawostki", 12.10 "Wiedza i ciekawostki", 12.15 "Wiedza i ciekawostki", 12.20 "Wiedza i ciekawostki", 12.25 "Wiedza i ciekawostki", 12.30 "Wiedza i ciekawostki", 12.35 "Wiedza i ciekawostki", 12.40 "Wiedza i ciekawostki", 12.45 "Wiedza i ciekawostki", 12.50 "Wiedza i ciekawostki", 12.55 "Wiedza i ciekawostki", 13.00 "Wiedza i ciekawostki", 13.05 "Wiedza i ciekawostki", 13.10 "Wiedza i ciekawostki", 13.15 "Wiedza i ciekawostki", 13.20 "Wiedza i ciekawostki", 13.25 "Wiedza i ciekawostki", 13.30 "Wiedza i ciekawostki", 13.35 "Wiedza i ciekawostki", 13.40 "Wiedza i ciekawostki", 13.45 "Wiedza i ciekawostki", 13.50 "Wiedza i ciekawostki", 13.55 "Wiedza i ciekawostki", 14.00 "Wiedza i ciekawostki", 14.05 "Wiedza i ciekawostki", 14.10 "Wiedza i ciekawostki", 14.15 "Wiedza i ciekawostki", 14.20 "Wiedza i ciekawostki", 14.25 "Wiedza i ciekawostki", 14.30 "Wiedza i ciekawostki", 14.35 "Wiedza i ciekawostki", 14.40 "Wiedza i ciekawostki", 14.45 "Wiedza i ciekawostki", 14.50 "Wiedza i ciekawostki", 14.55 "Wiedza i ciekawostki", 15.00 "Wiedza i ciekawostki", 15.05 "Wiedza i ciekawostki", 15.10 "Wiedza i ciekawostki", 15.15 "Wiedza i ciekawostki", 15.20 "Wiedza i ciekawostki", 15.25 "Wiedza i ciekawostki", 15.30 "Wiedza i ciekawostki", 15.35 "Wiedza i ciekawostki", 15.40 "Wiedza i ciekawostki", 15.45 "Wiedza i ciekawostki", 15.50 "Wiedza i ciekawostki", 15.55 "Wiedza i ciekawostki", 16.00 "Wiedza i ciekawostki", 16.05 "Wiedza i ciekawostki", 16.10 "Wiedza i ciekawostki", 16.15 "Wiedza i ciekawostki", 16.20 "Wiedza i ciekawostki", 16.25 "Wiedza i ciekawostki", 16.30 "Wiedza i ciekawostki", 16.35 "Wiedza i ciekawostki", 16.40 "Wiedza i ciekawostki", 16.45 "Wiedza i ciekawostki", 16.50 "Wiedza i ciekawostki", 16.55 "Wiedza i ciekawostki", 17.00 "Wiedza i ciekawostki", 17.05 "Wiedza i ciekawostki", 17.10 "Wiedza i ciekawostki", 17.15 "Wiedza i ciekawostki", 17.20 "Wiedza i ciekawostki", 17.25 "Wiedza i ciekawostki", 17.30 "Wiedza i ciekawostki", 17.35 "Wiedza i ciekawostki", 17.40 "Wiedza i ciekawostki", 17.45 "Wiedza i ciekawostki", 17.50 "Wiedza i ciekawostki", 17.55 "Wiedza i ciekawostki", 18.00 "Wiedza i ciekawostki", 18.05 "Wiedza i ciekawostki", 18.10 "Wiedza i ciekawostki", 18.15 "Wiedza i ciekawostki", 18.20 "Wiedza i ciekawostki", 18.25 "Wiedza i ciekawostki", 18.30 "Wiedza i ciekawostki", 18.35 "Wiedza i ciekawostki", 18.40 "Wiedza i ciekawostki", 18.45 "Wiedza i ciekawostki", 18.50 "Wiedza i ciekawostki", 18.55 "Wiedza i ciekawostki", 19.00 "Wiedza i ciekawostki", 19.05 "Wiedza i ciekawostki", 19.10 "Wiedza i ciekawostki", 19.15 "Wiedza i ciekawostki", 19.20 "Wiedza i ciekawostki", 19.25 "Wiedza i ciekawostki", 19.30 "Wiedza i ciekawostki", 19.35 "Wiedza i ciekawostki", 19.40 "Wiedza i ciekawostki", 19.45 "Wiedza i ciekawostki", 19.50 "Wiedza i ciekawostki", 19.55 "Wiedza i ciekawostki", 20.00 "Wiedza i ciekawostki", 20.05 "Wiedza i ciekawostki", 20.10 "Wiedza i ciekawostki", 20.15 "Wiedza i ciekawostki", 20.20 "Wiedza i ciekawostki", 20.25 "Wiedza i ciekawostki", 20.30 "Wiedza i ciekawostki", 20.35 "Wiedza i ciekawostki", 20.40 "Wiedza i ciekawostki", 20.45 "Wiedza i ciekawostki", 20.50 "Wiedza i ciekawostki", 20.55 "Wiedza i ciekawostki", 21.00 "Wiedza i ciekawostki", 21.05 "Wiedza i ciekawostki", 21.10 "Wiedza i ciekawostki", 21.15 "Wiedza i ciekawostki", 21.20 "Wiedza i ciekawostki", 21.25 "Wiedza i ciekawostki", 21.30 "Wiedza i ciekawostki", 21.35 "Wiedza i ciekawostki", 21.40 "Wiedza i ciekawostki", 21.45 "Wiedza i ciekawostki", 21.50 "Wiedza i ciekawostki", 21.55 "Wiedza i ciekawostki", 22.00 "Wiedza i ciekawostki", 22.05 "Wiedza i ciekawostki", 22.10 "Wiedza i ciekawostki", 22.15 "Wiedza i ciekawostki", 22.20 "Wiedza i ciekawostki", 22.25 "Wiedza i ciekawostki", 22.30 "Wiedza i ciekawostki", 22.35 "Wiedza i ciekawostki", 22.40 "Wiedza i ciekawostki", 22.45 "Wiedza i ciekawostki", 22.50 "Wiedza i ciekawostki", 22.55 "Wiedza i ciekawostki", 23.00 "Wiedza i ciekawostki", 23.05 "Wiedza i ciekawostki", 23.10 "Wiedza i ciekawostki", 23.15 "Wiedza i ciekawostki", 23.20 "Wiedza i ciekawostki", 23.25 "Wiedza i ciekawostki", 23.30 "Wiedza i ciekawostki", 23.35 "Wiedza i ciekawostki", 23.40 "Wiedza i ciekawostki", 23.45 "Wiedza i ciekawostki", 23.50 "Wiedza i ciekawostki", 23.55 "Wiedza i ciekawostki", 24.00 "Wiedza i ciekawostki", 24.05 "Wiedza i ciekawostki", 24.10 "Wiedza i ciekawostki", 24.15 "Wiedza i ciekawostki", 24.20 "Wiedza i ciekawostki", 24.25 "Wiedza i ciekawostki", 24.30 "Wiedza i ciekawostki", 24.35 "Wiedza i ciekawostki", 24.40 "Wiedza i ciekawostki", 24.45 "Wiedza i ciekawostki", 24.50 "Wiedza i ciekawostki", 24.55 "Wiedza i ciekawostki", 25.00 "Wiedza i ciekawostki", 25.05 "Wiedza i ciekawostki", 25.10 "Wiedza i ciekawostki", 25.15 "Wiedza i ciekawostki", 25.20 "Wiedza i ciekawostki", 25.25 "Wiedza i ciekawostki", 25.30 "Wiedza i ciekawostki", 25.35 "Wiedza i ciekawostki", 25.40 "Wiedza i ciekawostki", 25.45 "Wiedza i ciekawostki", 25.50 "Wiedza i ciekawostki", 25.55 "Wiedza i ciekawostki", 26.00 "Wiedza i ciekawostki", 26.05 "Wiedza i ciekawostki", 26.10 "Wiedza i ciekawostki", 26.15 "Wiedza i ciekawostki", 26.20 "Wiedza i ciekawostki", 26.25 "Wiedza i ciekawostki", 26.30 "Wiedza i ciekawostki", 26.35 "Wiedza i ciekawostki", 26.40 "Wiedza i ciekawostki", 26.45 "Wiedza i ciekawostki", 26.50 "Wiedza i ciekawostki", 26.55 "Wiedza i ciekawostki", 27.00 "Wiedza i ciekawostki", 27.05 "Wiedza i ciekawostki", 27.10 "Wiedza i ciekawostki", 27.15 "Wiedza i ciekawostki", 27.20 "Wiedza i ciekawostki", 27.25 "Wiedza i ciekawostki", 27.30 "Wiedza i ciekawostki", 27.35 "Wiedza i ciekawostki", 27.40 "Wiedza i ciekawostki", 27.45 "Wiedza i ciekawostki", 27.50 "Wiedza i ciekawostki", 27.55 "Wiedza i ciekawostki", 28.00 "Wiedza i ciekawostki", 28.05 "Wiedza i ciekawostki", 28.10 "Wiedza i ciekawostki", 28.15 "Wiedza i ciekawostki", 28.20 "Wiedza i ciekawostki", 28.25 "Wiedza i ciekawostki", 28.30 "Wiedza i ciekawostki", 28.35 "Wiedza i ciekawostki", 28.40 "Wiedza i ciekawostki", 28.45 "Wiedza i ciekawostki", 28.50 "Wiedza i ciekawostki", 28.55 "Wiedza i ciekawostki", 29.00 "Wiedza i ciekawostki", 29.05 "Wiedza i ciekawostki", 29.10 "Wiedza i ciekawostki", 29.15 "Wiedza i ciekawostki", 29.20 "Wiedza i ciekawostki", 29.25 "Wiedza i ciekawostki", 29.30 "Wiedza i ciekawostki", 29.35 "Wiedza i ciekawostki", 29.40 "Wiedza i ciekawostki", 29.45 "Wiedza i ciekawostki", 29.50 "Wiedza i ciekawostki", 29.55 "Wiedza i ciekawostki", 30.00 "Wiedza i ciekawostki", 30.05 "Wiedza i ciekawostki", 30.10 "Wiedza i ciekawostki", 30.15 "Wiedza i ciekawostki", 30.20 "Wiedza i ciekawostki", 30.25 "Wiedza i ciekawostki", 30.30 "Wiedza i ciekawostki", 30.35 "Wiedza i ciekawostki", 30.40 "Wiedza i ciekawostki", 30.45 "Wiedza i ciekawostki", 30.50 "Wiedza i ciekawostki", 30.55 "Wiedza i ciekawostki", 31.00 "Wiedza i ciekawostki", 31.05 "Wiedza i ciekawostki", 31.10 "Wiedza i ciekawostki", 31.15 "Wiedza i ciekawostki", 31.20 "Wiedza i ciekawostki", 31.25 "Wiedza i ciekawostki", 31.30 "Wiedza i ciekawostki", 31.35 "Wiedza i ciekawostki", 31.40 "Wiedza i ciekawostki", 31.45 "Wiedza i ciekawostki", 31.50 "Wiedza i ciekawostki", 31.55 "Wiedza i ciekawostki", 32.00 "Wiedza i ciekawostki", 32.05 "Wiedza i ciekawostki", 32.10 "Wiedza i ciekawostki", 32.15 "Wiedza i ciekawostki", 32.20 "Wiedza i ciekawostki", 32.25 "Wiedza i ciekawostki", 32.30 "Wiedza i ciekawostki", 32.35 "Wiedza i ciekawostki", 32.40 "Wiedza i ciekawostki", 32.45 "Wiedza i ciekawostki", 32.50 "Wiedza i ciekawostki", 32.55 "Wiedza i ciekawostki", 33.00 "Wiedza i ciekawostki", 33.05 "Wiedza i ciekawostki", 33.10 "Wiedza i ciekawostki", 33.15 "Wiedza i ciekawostki", 33.20 "Wiedza i ciekawostki", 33.25 "Wiedza i ciekawostki", 33.30 "Wiedza i ciekawostki", 33.35 "Wiedza i ciekawostki", 33.40 "Wiedza i ciekawostki", 33.45 "Wiedza i ciekawostki", 33.50 "Wiedza i ciekawostki", 33.55 "Wiedza i ciekawostki", 34.00 "Wiedza i ciekawostki", 34.05 "Wiedza i ciekawostki", 34.10 "Wiedza i ciekawostki", 34.15 "Wiedza i ciekawostki", 34.20 "Wiedza i ciekawostki", 34.25 "Wiedza i ciekawostki", 34.30 "Wiedza i ciekawostki", 34.35 "Wiedza i ciekawostki", 34.40 "Wiedza i ciekawostki", 34.45 "Wiedza i ciekawostki", 34.50 "Wiedza i ciekawostki", 34.55 "Wiedza i ciekawostki", 35.00 "Wiedza i ciekawostki", 35.05 "Wiedza i ciekawostki", 35.10 "Wiedza i ciekawostki", 35.15 "Wiedza i ciekawostki", 35.20 "Wiedza i ciekawostki", 35.25 "Wiedza i ciekawostki", 35.30 "Wiedza i ciekawostki", 35.35 "Wiedza i ciekawostki", 35.40 "Wiedza i ciekawostki", 35.45 "Wiedza i ciekawostki", 35.50 "Wiedza i ciekawostki", 35.55 "Wiedza i ciekawostki", 36.00 "Wiedza i ciekawostki", 36.05 "Wiedza i ciekawostki", 36.10 "Wiedza i ciekawostki", 36.15 "Wiedza i ciekawostki", 36.20 "Wiedza i ciekawostki", 36.25 "Wiedza i ciekawostki", 36.30 "Wiedza i ciekawostki", 36.35 "Wiedza i ciekawostki", 36.40 "Wiedza i ciekawostki", 36.45 "Wiedza i ciekawostki", 36.50 "Wiedza i ciekawostki", 36.55 "Wiedza i ciekawostki", 37.00 "Wiedza i ciekawostki", 37.05 "Wiedza i ciekawostki", 37.10 "Wiedza i ciekawostki", 37.15 "Wiedza i ciekawostki", 37.20 "Wiedza i ciekawostki", 37.25 "Wiedza i ciekawostki", 37.30 "Wiedza i ciekawostki", 37.35 "Wiedza i ciekawostki", 37.40 "Wiedza i ciekawostki", 37.45 "Wiedza i ciekawostki", 37.50 "Wiedza i ciekawostki", 37.55 "Wiedza i ciekawostki", 38.00 "Wiedza i ciekawostki", 38.05 "Wiedza i ciekawostki", 38.10 "Wiedza i ciekawostki", 38.15 "Wiedza i ciekawostki", 38.20 "Wiedza i ciekawostki", 38.25 "Wiedza i ciekawostki", 38.30 "Wiedza i ciekawostki", 38.35 "Wiedza i ciekawostki", 38.40 "Wiedza i ciekawostki", 38.45 "Wiedza i ciekawostki", 38.50 "Wiedza i ciekawostki", 38.55 "Wiedza i ciekawostki", 39.00 "Wiedza i ciekawostki", 39.05 "Wiedza i ciekawostki", 39.10 "Wiedza i ciekawostki", 39.15 "Wiedza i ciekawostki", 39.20 "Wiedza i ciekawostki", 39.25 "Wiedza i ciekawostki", 39.30 "Wiedza i ciekawostki", 39.35 "Wiedza i ciekawostki", 39.40 "Wiedza i ciekawostki", 39.45 "Wiedza i ciekawostki", 39.50 "Wiedza i ciekawostki", 39.55 "Wiedza i ciekawostki", 40.00 "Wiedza i ciekawostki", 40.05 "Wiedza i ciekawostki", 40.10 "Wiedza i ciekawostki", 40.15 "Wiedza i ciekawostki", 40.20 "Wiedza i ciekawostki", 40.25 "Wiedza i ciekawostki", 40.30 "Wiedza i ciekawostki", 40.35 "Wiedza i ciekawostki", 40.40 "Wiedza i ciekawostki", 40.45 "Wiedza i ciekawostki", 40.50 "Wiedza i ciekawostki", 40.55 "Wiedza i ciekawostki", 41.00 "Wiedza i ciekawostki", 41.05 "Wiedza i ciekawostki", 41.10 "Wiedza i ciekawostki", 41.15 "Wiedza i ciekawostki", 41.20 "Wiedza i ciekawostki", 41.25 "Wiedza i ciekawostki", 41.30 "Wiedza i ciekawostki", 41.35 "Wiedza i ciekawostki", 41.40 "Wiedza i ciekawostki", 41.45 "Wiedza i ciekawostki", 41.50 "Wiedza i ciekawostki", 41.55 "Wiedza i ciekawostki", 42.00 "Wiedza i ciekawostki", 42.05 "Wiedza i ciekawostki", 42.10 "Wiedza i ciekawostki", 42.15 "Wiedza i ciekawostki", 42.20 "Wiedza i ciekawostki", 42.25 "Wiedza i ciekawostki", 42.30 "Wiedza i ciekawostki", 42.35 "Wiedza i ciekawostki", 42.40 "Wiedza i ciekawostki", 42.45 "Wiedza i ciekawostki", 42.50 "Wiedza i ciekawostki", 42.55 "Wiedza i ciekawostki", 43.00 "Wiedza i ciekawostki", 43.05 "Wiedza i ciekawostki", 43.10 "Wiedza i ciekawostki", 43.15 "Wiedza i ciekawostki", 43.20 "Wiedza i ciekawostki", 43.25 "Wiedza i ciekawostki", 43.30 "Wiedza i ciekawostki", 43.35 "Wiedza i ciekawostki", 43.40 "Wiedza i ciekawostki", 43.45 "Wiedza i ciekawostki", 43.50 "Wiedza i ciekawostki", 43.55 "Wiedza i ciekawostki", 44.00 "Wiedza i ciekawostki", 44.05 "Wiedza i ciekawostki", 44.10 "Wiedza i ciekawostki", 44.15 "Wiedza i ciekawostki", 44.20 "Wiedza i ciekawostki", 44.25 "Wiedza i ciekawostki", 44.30 "Wiedza i ciekawostki", 44.35 "Wiedza i ciekawostki", 44.40 "Wiedza i ciekawostki", 44.45 "Wiedza i ciekawostki", 44.50 "Wiedza i ciekawostki", 44.55 "Wiedza i ciekawostki", 45.00 "Wiedza i ciekawostki", 45.05 "Wiedza i ciekawostki", 45.10 "Wiedza i ciekawostki", 45.15 "Wiedza i ciekawostki", 45.20 "Wiedza i ciekawostki", 45.25 "Wiedza i ciekawostki", 45.30 "Wiedza i ciekawostki", 45.35 "Wiedza i ciekawostki", 45.40 "Wiedza i ciekawostki", 45.45 "Wiedza i ciekawostki", 45.50 "Wiedza i ciekawostki", 45.55 "Wiedza i ciekawostki", 46.00 "Wiedza i ciekawostki", 46.05 "Wiedza i ciekawostki", 46.10 "Wiedza i ciekawostki", 46.15 "Wiedza i ciekawostki", 46.20 "Wiedza i ciekawostki", 46.25 "Wiedza i ciekawostki", 46.30 "Wiedza i ciekawostki", 46.35 "Wiedza i ciekawostki", 46.40 "Wiedza i ciekawostki", 46.45 "Wiedza i ciekawostki", 46.50 "Wiedza i ciekawostki", 46.55 "Wiedza i ciekawostki", 47.00 "Wiedza i ciekawostki", 47.05 "Wiedza i ciekawostki", 47.10 "Wiedza i ciekawostki", 47.15 "Wiedza i ciekawostki", 47.20 "Wiedza i ciekawostki", 47.25 "Wiedza i ciekawostki", 47.30 "Wiedza i ciekawostki", 47.35 "Wiedza i ciekawostki", 47.40 "Wiedza i ciekawostki", 47.45 "Wiedza i ciekawostki", 47.50 "Wiedza i ciekawostki", 47.55 "Wiedza i ciekawostki", 48.00 "Wiedza i ciekawostki", 48.05 "Wiedza i ciekawostki", 48.10 "Wiedza i ciekawostki", 48.15 "Wiedza i ciekawostki", 48.20 "Wiedza i ciekawostki", 48.25 "Wiedza i ciekawostki", 48.30 "Wiedza i ciekawostki", 48.35 "Wiedza i ciekawostki", 48.40 "Wiedza i ciekawostki", 48.45 "Wiedza i ciekawostki", 48.50 "Wiedza i ciekawostki", 48.55 "Wiedza i ciekawostki", 49.00 "Wiedza i ciekawostki", 49.05 "Wiedza i ciekawostki", 49.10 "Wiedza i ciekawostki", 49.15 "Wiedza i ciekawostki", 49.20 "Wiedza i ciekawostki", 49.25 "Wiedza i ciekawostki", 49.30 "Wiedza i ciekawostki", 49.35 "Wiedza i ciekawostki", 49.40 "Wiedza i ciekawostki", 49.45 "Wiedza i ciekawostki", 49.50 "Wiedza i ciekawostki", 49.55 "Wiedza i ciekawostki", 50.00 "Wiedza i ciekawostki", 50.05 "Wiedza i ciekawostki", 50.10 "Wiedza i ciekawostki", 50.15 "Wiedza i ciekawostki", 50.20 "Wiedza i ciekawostki", 50.25 "Wiedza i ciekawostki", 50.30 "Wiedza i ciekawostki", 50.35 "Wiedza i ciekawostki", 50.40 "Wiedza i ciekawostki", 50.45 "Wiedza i ciekawostki", 50.50 "Wiedza i ciekawostki", 50.55 "Wiedza i ciekawostki", 51.00 "Wiedza i ciekawostki", 51.05 "Wiedza i ciekawostki", 51.10 "Wiedza i ciekawostki", 51.15 "Wiedza i ciekawostki", 51.20 "Wiedza i ciekawostki", 51.25 "Wiedza i ciekawostki", 51.30 "Wiedza i ciekawostki", 51.35 "Wiedza i ciekawostki", 51.40 "Wiedza i ciekawostki", 51.45 "Wiedza i ciekawostki", 51.50 "Wiedza i ciekawostki", 51.55 "Wiedza i ciekawostki", 52.00 "Wiedza i ciekawostki", 52.05 "Wiedza i ciekawostki", 52.10 "Wiedza i ciekawostki", 52.15 "Wiedza i ciekawostki", 52.20 "Wiedza i ciekawostki", 52.25 "Wiedza i ciekawostki", 52.30 "Wiedza i ciekawostki", 52.35 "Wiedza i ciekawostki", 52.40 "Wiedza i ciekawostki", 52.45 "Wiedza i ciekawostki", 52.50 "Wiedza i ciekawostki", 52.55 "Wiedza i ciekawostki", 53.00 "Wiedza i ciekawostki", 53.05 "Wiedza i ciekawostki", 53.10 "Wiedza i ciekawostki", 53.15 "Wiedza i ciekawostki", 53.20 "Wiedza i ciekawostki", 53.25 "Wiedza i ciekawostki", 53.30 "Wiedza i ciekawostki", 53.35 "Wiedza i ciekawostki", 53.40 "Wiedza i ciekawostki", 53.45 "Wiedza i ciekawostki", 53.50 "Wiedza i ciekawostki", 53.55 "Wiedza i ciekawostki", 54.00 "Wiedza i ciekawostki", 54.05 "Wiedza i ciekawostki", 54.10 "Wiedza i ciekawostki", 54.15 "Wiedza i ciekawostki", 54.20 "Wiedza i ciekawostki", 54.25 "Wiedza i ciekawostki", 54.30 "Wiedza i ciekawostki", 54.35 "Wiedza i ciekawostki", 54.40 "Wiedza i ciekawostki", 54.45 "Wiedza i ciekawostki", 54.50 "Wiedza i ciekawostki", 54.55 "Wiedza i ciekawostki", 55.00 "Wiedza i ciekawostki", 55.05 "Wiedza i ciekawostki", 55.10 "Wiedza i ciekawostki", 55.15 "Wiedza i ciekawostki", 55.20 "Wiedza i ciekawostki", 55.25 "Wiedza i ciekawostki", 55.30 "Wiedza i ciekawostki", 55.35 "Wiedza i ciekawostki", 55.40 "Wiedza i ciekawostki", 55.45 "Wiedza i ciekawostki", 55.50 "Wiedza i ciekawostki", 55.55 "Wiedza i ciekawostki", 56.00 "Wiedza i ciekawostki", 56.05 "Wiedza i ciekawostki", 56.10 "Wiedza i ciekawostki", 56.15 "Wiedza i ciekawostki", 56.20 "Wiedza i ciekawostki", 56.25 "Wiedza i ciekawostki", 56.30 "Wiedza i ciekawostki", 56.35 "Wiedza i ciekawostki", 56.40 "Wiedza i ciekawostki", 56.45 "Wiedza i ciekawostki", 56.50 "Wiedza i ciekawostki", 56.55 "Wiedza i ciekawostki", 57.00 "Wiedza i ciekawostki", 57.05 "Wiedza i ciekawostki", 57.10 "Wiedza i ciekawostki", 57.15 "Wiedza i ciekawostki", 57.20 "Wiedza i ciekawostki", 57.25 "Wiedza i ciekawostki", 57.30 "Wiedza i ciekawostki", 57.35 "Wiedza i ciekawostki", 57.40 "Wiedza i ciekawostki", 57.45 "Wiedza i ciekawostki", 57.50 "Wiedza i ciekawostki", 57.55 "Wiedza i ciekawostki", 58.00 "Wiedza i ciekawostki", 58.05 "Wiedza i ciekawostki", 58.10 "Wiedza i ciekawostki", 58.15 "Wiedza i ciekawostki", 58.20 "Wiedza i ciekawostki", 58.25 "Wiedza i ciekawostki", 58.30 "Wiedza i ciekawostki", 58.35 "Wiedza i ciekawostki", 58.40 "Wiedza i ciekawostki", 58.45 "Wiedza i ciekawostki", 58.50 "Wiedza i ciekawostki", 58.55 "Wiedza i ciekawostki", 59.00 "Wiedza i ciekawostki", 59.05 "Wiedza i ciekawostki", 59.10 "Wiedza i ciekawostki", 59.15 "Wiedza i ciekawostki", 59.20 "Wiedza i ciekawostki", 59.25 "Wiedza i ciekawostki", 59.30 "Wiedza i ciekawostki", 59.35 "Wiedza i ciekawostki", 59.40 "Wiedza i ciekawostki", 59.45 "Wiedza i ciekawostki", 59.50 "Wiedza i ciekawostki", 59.55 "Wiedza i ciekawostki", 60.00 "Wiedza i ciekawostki", 60.05 "Wiedza i ciekawostki", 60.10 "Wiedza i ciekawostki", 60.15 "Wiedza i ciekawostki", 60.20 "Wiedza i ciekawostki", 60.25 "Wiedza i ciekawostki", 60.30 "Wiedza i ciekawostki", 60.35 "Wiedza i ciekawostki", 60.40 "Wiedza i ciekawostki", 60.45 "Wiedza i ciekawostki", 60.50 "Wiedza i ciekawostki", 60.55 "Wiedza i ciekawostki", 61.00 "Wiedza i ciekawostki", 61.05 "Wiedza i ciekawostki", 61.10 "Wiedza i ciekawostki", 61.15 "Wiedza i ciekawostki", 61.20 "Wiedza i ciekawostki", 61.25 "Wiedza i ciekawostki", 61.30 "Wiedza i ciekawostki", 61.35 "Wiedza i ciekawostki", 61.40 "Wiedza i ciekawostki", 61.45 "Wiedza i ciekawostki", 61.50 "Wiedza i ciekawostki", 61.55 "Wiedza i ciekawostki", 62.